

TXOSTENA 2024

EHU
Zubiria Etxea
Lehendakari Agirre, 81
48015 Bilbao
Tel.: (34) 94 601 70 91

EHU
Carlos Santamaría Zentroa
Elhuyar plaza, 2
20018 Donostia-San Sebastián
Tel.: (34) 943 01 74 64

EHU
Koldo Mitxelena Biblioteka
Nieves Cano, 33
01006 Vitoria-Gasteiz
Tel.: (34) 945 01 42 87

www.hegoa.ehu.eus

hegoa@ehu.eus

 @hegoainstitutua.bsky.social

 instituto-hegoa

 @HegoaInstitutua

Aurkibidea

1. Aurkezpena	4
2. Prestakuntza-jarduerak	6
2.1. Hegoa Institutuak eskainitako graduondoak	6
2.1.1. Garapenari buruzko Ikasketako Doktorego-Programa	6
2.1.2. Master ofizialak	6
2.1.3. Berezko titulua	8
2.2. Hegoak antolatutako beste ikastaro batzuk	8
2.3. Hegoak antolatutako jardunaldiak eta mintegiak	9
2.4. Hegoa Institututako irakasleek graduondoko beste ikasketa batzuetan parte hartzea	18
2.5. Hegoako irakasleek emandako hitzaldiak eta tailerrak	19
2.6. Hegoako taldearen eta irakasle ikertzaileen lankidetzak beste ekitaldi batzuetan parte hartzea	20
3. Ikerketa-jarduerak	22
3.1. Ikerketa-taldeak, -ildoak eta -proiektuak	22
3.1.1. Tokiko giza garapena eta ekonomia sozial eta solidarioa	22
3.1.2. Gatazkak, bakea eta garapena	26
3.1.3. Garapenerako eta nazioarteko lankidetzarako politiken koherentzia	32
3.1.4. Hezkuntza	34
3.2. Garapenari buruzko Ikasketen arloko doktorego-tesiak	38
3.3. Nazioarteko batzordeetan eta ordezkaritzetan parte hartzea	39
3.4. Hitzaldiak eta komunikazioak	40
3.5. Hegoaren partaidetza duten beste ikerketa jarduera batzuk	43
4. Argitalpenak	44
4.1. Hegoak argitaratutako liburuak eta beste material batzuk	44
4.2. Hegoaren aldizkako argitalpenak	45
4.2.1. Lan-Koadernoak	45
4.2.2. Hegoak Zabalduz	45
4.2.3. Boletín de Recursos de Información	46
4.2.4. Hariak. Recreando la educación emancipadora	46
4.3. Liburuak, liburu-kapituluak, artikuluak eta bestelako argitalpenak	46
5. Irakaskuntza eta ikerketarako baliabideak	50
5.1. Dokumentazio Zentroko zerbitzu digitalen datuak	50
5.2. Multimedia-berriak	52
6. Aholkularitza-zerbitzuak	54
7. Erakunde Aldaketa Feministarako Ekintza Plana 2023-2026	56
8. Erakundearen organigrama	57
9. Txosten ekonomikoa	59

1. Aurkezpena

Memoria honek laburbiltzen ditu Hegoa Institutuak 2024an egindako prestakuntza, ikerketa, unibertsitate-hedapen eta aholkularitzako jarduera nagusiak.

Graduondoko prestakuntza-jardueren artean, honako hauek nabarmentzen dira: bi master ofizial (*Garapena eta Nazioarteko Lankidetzeta*, eta *Globalizazioa eta Garapena*), berezko master bat (*Nazioarteko Lankidetzan eta Hezkuntza Askatzailea*) eta doktorego-programa bat (*Garapenari buruzko Ikasketak*). Eskaintza zabal horri esker, garapenaren eta nazioarteko lankidetzaren esparruko ikasketak eta lanbide-espezializazioa indartu egin dira duela hamarkada batzuetatik hona, eta Hegoan trebatutako pertsonak –jatorri desberdinetakoak– sektore horrekin lotutako hainbat entitatetan sartzea lortu da. 2024an, gaiak garatzeaz gain, mintegi osagarri ugari egin ditugu, eta harremana estutu dugu gure ikasleek *curriculumeko zein curriculumetik* kanpoko praktikak egiten dituzten hainbat antolakunderekin.

Era berean, tailer, topaketa, jardunaldi eta mintegi ugari sustatu ditugu EAEn eta beste herrialde batzuetan, eta ekintza horietan hainbat subjektorekin aritu gara lankidetzan: EHUko eta Espainiako eta Latinoamerikako beste unibertsitate batzuetako irakasleak eta ikasleak, kolektibo feministak, giza eskubideen aldeko antolakundeak, emakume erbesteratuen eta migratzaileen kolektiboak, nekazarien eta indigenen antolakundeak, etab.

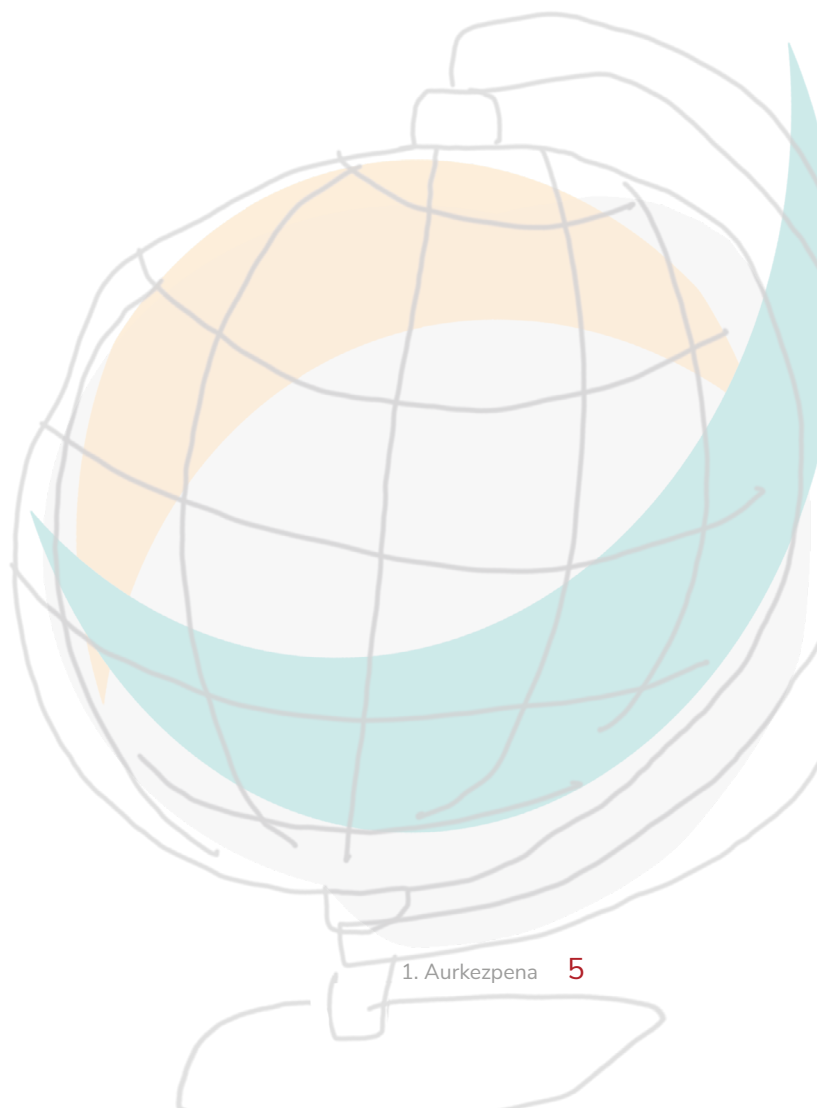
Ikerketa-jarduerari dagokienez, nabarmentzekoa da Hegoa Institutuak hainbat talde, ildo eta proiektu bultzatzen dituela, eta horietan EHUko irakasle eta ikertzaile atxikiak eta institutuko lantaldeak parte hartzen dutela. Alde batetik, Giza Segurtasunari, Tokiko Giza Garapenari eta Nazioarteko Lankidetzari buruzko Ikerketa Taldea –Eusko Jaurlaritzak 2022-2025 aldirako aintzatetsia– sustatzen du. Lan-ildo hauek ditu: tokiko giza garapena, lurraldea eta instituzionalitatea; tokiko trantsizio ekosozialak eta ekonomia sozial eta solidarioa; gatazkei, bakeari eta segurtasunari buruzko azterketa kritikoak, eta feminismoak, gatazkek eta giza eskubideak. 2024an, ildo horietako lana hainbat kokalekutan (EAE, Espainia, Erdialdeko Amerika, Kolonia eta Mendebaldeko Sahara) egindako proiektuen bidez sustatu da. Bestalde, Garapenerako eta Nazioarteko Lankidetzarako Politiken Koherentziari buruzko Ikerketa Taldeak –EHUk 2022-2025 aldirako aintzatetsiak– ardatz ditu, besteak beste, 2030 Agenda eta GJHak, entitate deszentralizatuek eta unibertsitateak lankidetzan duten rola eta elikadura-burujabetza. Talde horrek Euskal Lankidetzeta Publikoaren Atariari aholkuak ematen jarraitu du. Gainera, Hezkuntza Taldeak, zenbait heziketa-ziklotako gizarte eraldaketarako hezkuntzaren helburu eta estrategietatik abiatuta, hainbat ekintza gauzatu ditu, justizia ekosozialaren, feminismoaren eta internazionalismoaren balioekin konprometitu eta kritikoa den unibertsitatea sustatzeko.

Bultzatutako talde eta proiektuen esparruan egindako ikerketa-jardueraren ondorioz, 2024an institutuari atxikitako irakasle eta ikertzaileek eta lantaldeak liburuak, liburu-kapituluak, artikulak, ikerketa-txostenak eta dibulgazio-materialak argitaratu dituzte. Halaber, ale berriak dituzte institutuaren aldizkako lau argitalpenek: *Cuadernos de Trabajo / Lan-Koadernoak*; *Hegoak Zabalduz*; *Hariak. Recreando la educación emancipadora*, eta *Boletín de Recursos de Información*.

Aholkularitza-jardueren artean, 2024an, Hegoak zerbitzuak eman dizkie Bizkaiko, Gipuzkoako eta Arabako foru-aldundietako eta EAeko zenbait udaletako (Basauri, Eibar, Ermua eta Ordizia) nazioarteko lankidetzako arloei, proiektuen ebaluazio- eta jarraipen-lanetan, prestakuntzetan, ekimenen mapaketetan eta abar. EAetik kanpo, aurten aholkularitza eman diegu Balear Uharteetako Gobernuko Lankidetzeta eta Immigrazioko Zuzendaritza Nagusiari eta Saharako Errepublika Arabiar Demokratikoko Lankidetzeta Ministerioari.

Azkenik, baina ez hutsalenik, institutuaren beste jarduketa-eremu finkatu bat garapen eta nazioarteko lankidetzako gaietan espezializatutako informazio eta dokumentazio zerbitzuen eskaintza da. Hegoako Dokumentazio Zentroak –2024ko abenduaren 31n, 22.185 erregistro kontabilizatu ziren– baliabide fisiko eta digital ugari eskaintzen ditu aztergai dugun eremuko irakaskuntza, ikerketa eta aholkularitzarako. 2024an, Dokumentazio Zentroaren Liburutegi Digitalean *online* egindako irakurraldietan, 3.442.764 PDF deskargatu ziren, munduko hainbat lekutatik. Hortaz, halako baliabideen eskari handia dago, eta horri erantzuten jarraitzen dugu Dokumentazio Zentroaren eta beste informazio- eta dokumentazio-zerbitzu batzuen bidez.

Irantzu Mencia Azkue
Hegoako zuzendaria

2. Prestakuntza jarduerak

2.1. Hegoa Institutuak eskainitako graduondoak

Gizarte-eraldaketarako prestakuntza- eta hezkuntza-jarduera hainbat formaturen bidez zertzen du Hegoak. Alde batetik, doktorego-programa bat, bi master ofizial eta berezko master bat eskaintzen ditu Euskal Herriko Unibertsitateak (EHU). Bestetik, Hegoa Institutuko kideek parte hartzen dute Espainiako, Europako eta Latinoamerikako hainbat unibertsitatetan emandako graduondoko ikastaro askotan (doktoregoak, masterrak, espezializatuak eta diplomatuak). Azkenik, beste unibertsitate, GGKE eta erakunde batzuek eskatuta ematen diren ikastaro, hitzaldi, tailer eta mintegiekin osatzen da jarduera hori.

2.1.1. Garapenari buruzko Ikasketako Doktorego-Programa

Garapenari buruzko Ikerketetako Doktorego-Programa EHUren Doktorego Eskolako (DOKe) doktorego-eskaintzaren parte da. Hegoa Institutuak koordinatzen du, eta, gainera, GEZKI Institutuak eta Ekonomia Aplikatua, Soziologia eta Gizarte Lana, eta Enpresa Zuzenbidea eta Zuzenbide Zibila sailek parte hartzen dute bertan.

Garapenari buruzko Ikerketetako doktorego-programak ikerketa-ildo hauek barne hartzen ditu: garapena, globalizazioa eta nazioarteko fluxu ekonomikoak; nazioarteko erakunde ekonomikoak eta integrazio ekonomikoa; garapenerako lankidetzeta eta ekintza humanitarioa; ingurumena eta garapen jasangarria; generoa eta garapena; garapenaren finantzaketa eta mikrokredituak; landa-garapena eta elikagaien segurtasuna; tokiko eta lurraldeko garapena; migrazioak eta baterako garapena; giza garapenerako eta jasangarritasunerako teknologia egokiak; hezkuntza, garapena eta giza gaitasunak; gizarte-bazterketa, pobrezia eta desberdinkeria; gatazkak, segurtasuna eta garapena; lan-harremanak, giza eskubideak eta nazioz gaindiko enpresak; kultura, komunikazioa eta garapena; ongizatearen eta garapenaren adierazleak eta neurketa; partaidetzeta, demokrazia eta giza eskubideak; globalizazioaren prozesu soziokulturalak, eta ekonomia soziala eta solidarioa.

Hezkuntza Ministerioak emandako *Bikaintasunerako Aipamena* lortu zuen programak 2011n.

2.1.2. Master ofizialak

Globalizazio eta Garapeneko masterra eta Garapen eta Nazioarteko Lankidetzako masterra EHUko unibertsitate-tituluen eskaintzaren parte dira. Hegoa Institutuak eta Ekonomia Aplikatuaren Sailak koordinatzen dituzte biak, eta Garapenari buruzko Ikasketetako doktorego-programarako sarbidea ematen dute.

Globalizazioa eta Garapena Unibertsitate Masterra

Master hori espezializazio akademikora eta ikerketa-prestakuntzara dago bideratuta, eta globalizazioaren fenomenoaren eta garapen-prozesuen arteko harremanak aztertzea du ardatz. Diziplinarteko irakaskuntza-proposamena da, eta Garapenari buruzko Ikerketen (*Development Studies*) tradizioan kokatzen da.

Master horretako irakaskuntza funtsezko bi dimentsiotako eremu teoriko-metodologikoetan zentratzen da: globalizazioa, esparru ekonomiko, sozial, politiko edo kulturean interrelazioak eta prozesuak mundu-mailako bihurtzeko prozesu gisa ulertuta; eta garapenari buruzko ikuspegi teoriko nagusiak, giza garapenaren eta jasangarritasunaren paradigmatatik helduta, eta nazioarteko lankidetzak bizikidetzak baketsua eta maila globaleko garapena sustatzeko tresna gisa duen zeregina kontuan hartuta.

2024-2025 ikasturtean 59 eskaera jaso dira, hau da, aurreko ikasturtean baino % 79 gehiago, eta 22 pertsona matrikulatu dira lehen aldiz (hamabost emakume eta zazpi gizon). Zortzi pertsona Euskal Autonomia Erkidegokoak (EAE) dira, bost Espainiakoak, bat Europar Batasunekoak, zazpi Latinoamerikakoak eta bat Estatu Batuetakoak.

Garapena eta Nazioarteko Lankidetzak Unibertsitate Masterra

Masterra, batez ere, ikasleek garapenerako nazioarteko lankidetzaren esparruan prestakuntza akademikoa eta profesionala jasotzera bideratuta dago, eta funtsezko erreferentziatzat ditu ekitatea, pobrezia-eraketaren aurkako borroka, giza garapena eta jasangarritasuna. Kalitatezko eta diziplina anitzeko lanbide-heziketa ematen du, garapenerako lankidetzaren eremuan hobeki laneratzeko eta txertatzeko.

Horretarako, aztergai diren gaietan esperientzia handia eta ibilbide luzea duten irakasleak daude masterran, unibertsitatetik zein lankidetzak-erakunde eta -antolakundeetatik datozenak. Gainera, ikasketa-programa osatzeko, garapen-lankidetzarako proiektuetan derrigorrezko praktikak egiten dira hainbat herrialdetan.

2024-2025 ikasturterako, aurrez izena emateko 96 eskaera jaso ziren (aurreko ikasturtean baino % 26 gehiago). Matrikulatu berri diren 25 pertsonetatik (hogeit hamar emakume eta bost gizon), bederatzi EAEkoak dira, zortzi beste autonomia-erkidego batzuetakoak, bi Europar Batasunekoak eta sei Latinoamerikakoak.

2.1.3. Berezko titulua

Nazioarteko Lankidetzeta eta Hezkuntza Askatzailea Etengabeko Prestakuntzako Masterra (online)

Masterra Hegoa Institutuak koordinatzen du, eta EHUren berezko tituluen eskaintzan sartzen da. Espainian, hezkuntza emantzipatzailearen kontzeptuak eta praktikak hain zabal jorratzen dituen bakarra da. Graduondoko proposamen horrek, egungo errealitatearen azterketa kritikotik abiatuta –globalizazio neoliberalaren barruan hainbat krisi egoteak ezaugarritzen du–, garapenerako lankidetzeta eta hezkuntza kritiko eta emantzipatzailea bultzatzeko gai diren pertsonak prestatzea du helburu.

Ikasleen lanbide-jarduna lankidetzarekin, hezkuntzarekin edo beste edozein lan-esparrurekin lotuta egon ala ez, ikasleak ideien eta praktika alternatiboen ezagutzan gaitzea da helburua, arreta berezia jarrita gizarte-aldaketa xede duten ekintza kolektiboak gauzatzeko baliabide teorikoak, trebetasunak eta balioak eskuratzean, mundu bidezkoago eta ekitatiboago baten alde. Guztiz *onLine* denez, munduko edozein lekutatik egin daiteke, eta beste jarduera batzuekin bateragarri egin.

Masterraren hamargarren edizioan, hau da, 2024-2025 ikasturtean, 20 pertsona matrikulatu dira (hamazazpi emakume eta hiru gizon). Sei EAetik datoz, sei Espainiako gainerako lekuetatik, bat Portugaldik eta zazpi Latinoamerikatik.

2.2. Hegoak antolatutako beste ikastaro batzuk

Giza eskubideen artxiboen kudeatzaileak trebatzea. Erbestea, insilioa eta itzulera (Urriak 1-4)

Ikastaroa Hegoak antolatu zuen, Kolonbiako Memoria Historikoaren Zentro Nazionalarekin lankidetzan, eta 27 kolonbiar erbesteratu eta migratuk parte hartu zuten. Horiek denak munduko herrialde askotan bizi dira (Alemania, Belgika, Txile, Espainia, Ameriketako Estatu Batuak, Italia, Frantzia, Norvegia, Panama eta Suedia, bestak beste). Myriam Loaizak eta Gilberto Villak eman zuten prestakuntza. Lehena ondasun higigarrien zaharberritzailea da eta, gaur egun, memorializazio-lanak egiten ditu Bakerako Jurisdikzio Berezian; bigarrena, berriz, Kolonbiako Memoria Historikoaren Zentro Nazionaleko Giza Eskubideen Artxiboen zuzendari teknikoa da.

Ikastaroan, giza eskubideen defentsan artxiboak kudeatzeko tresna berritzaileak eskaini ziren eta, horrez gain, mota horretako artxiboek Kolonbiako gatazkako biktimizazioen zigorgabetasuna desagerrarazteko duten intzidentzia politikoari buruz eztabaidatu zen.

Giza Eskubideen Defendatzaileentzako Prestakuntza Espezializatuko Ikastaroaren bigarren edizioa

(Ekainak 24-uztailak 26)

Prestakuntza trinkoa izan zen, eta Latinoamerikako zenbait herrialdetako eta Mendebaldeko Saharako hamahiru emakumezko defendatzailek parte hartu zuten. Hegoaren egoitzan egin zen, Bilboko Zubiria Etxean, saio bat izan ezik; hori Donostian egin zen, Aranzadi zientzia-elkartean. Edukiak giza eskubideen aldeko lanaren dimentsio ezberdinei buruzko moduluetan antolatu ziren: alderdi psikosoziala, komunikazio-estrategiak, tresna juridiko-legalak, auzitegi-ikerketa, babes eta segurtasunaren arloko tresnak, eta botere korporatiboaren mekanismoen analisia.

Emakumezko defendatzaileek zenbait antolakunde ordezkatu zituzten: Guatemalako Emakumeen Batasun Nazionala (UNAMG) eta Giza Eskubideen arloko Lege Ekintzarako Zentroa (CALDH), Guatemalakoak; Hondurasko Atxilotu eta Desagertuen Senideen Batzordea (COFADEH); Ruta Pacífica de las Mujeres, Kolonbiakoa; Saharako Emakumeen Batasun Nazionala (UNMS), Mendebaldeko Saharakoa; Landako Emakumeen Konfederazio Nazionala (CONAMUCA), Dominikar Errepublikakoa; Madres de Abril elkarte (AMA), Nikaraguakoa. El Salvadorreko entitate hauen ordezkariak izan ziren: Las Dignas elkarte feminista, Cristosal fundazioa, Soyapango langileen sindikatua (SITRASOYA) eta gatazka armatuko preso politiko ohien batzordea (ExCOPPES), bai eta *MalaYerba* eta *Focus* hedabide digital alternatiboak ere.

2.3. Hegoak antolatutako jardunaldiak eta mintegiak

Unibertsitate-masterren mintegiak eta jardunaldiak

Ikasturtean zehar, Garapena eta Nazioarteko Lankidetzeta eta *Globalizazioa eta Garapena* unibertsitate-masterretako ikasleei bereziki zuzendutako hainbat jarduera antolatu dira. Landutako gaietan interesa duten beste pertsona batzuek ere parte hartu ahal izan dute mintegietan.

1. "Giza eskubideak eta pertsonen salerosketa". Alexander Vallejo, *Garapena eta Nazioarteko Lankidetzaren* masterreko ikasle ohia eta A21 antolakundeko langilea. Urtarrilak 19.
2. "Euskal Herriaren eta Kolonbiaren arteko artikulazio-proiektua, hezkuntza emantzipatzailea eta elkarlaneko ikerketa kritikoa esperimintatzeko, ikasteko eta komunikatzeko". Amaia del Rfo. Otsailak 2.
3. "Behaketa Brigada Zibilak Chiapasen (Mexiko)". Titouan, Lumaltik Herriak elkarteko kidea. Martxoak 6.
4. "Zer ekarpen egin dezakegu ingurunearekin eta justizia sozialarekin konprometitutako elikadura-sistemak eraikitze?". Bidezko Elikadura. Apirilak 12.
5. Irteera Azpeitira, Elikagunea ekimena ezagutzeko. Bidezko Elikadura. Apirilak 19.
6. "Master amaierako lanaren aurrerapenen aurkezpena". Masterretako ikasleak eta irakasleak. Apirilak 22.
7. "Demokrazia autoritarioen" konfigurazio berria Latinoamerikan. El Salvadorren kasua". Gabriela Santos, José Simeón Cañas Erdialdeko Amerikako Unibertsitateko Giza Eskubideen Institutuko zuzendaria (IDHUCA). Maiatzak 2.
8. "Hezkuntza emantzipatzaileari buruzko mintegi teoriko-praktikoa". Hegoa Institutuko Hezkuntza Taldea. Maiatzak 6 eta 7.
9. "Sexu- eta genero-aniztasuna Giza Eskubideen Agendan: LGTBI errealitatea ikertzeko metodologiak". Aimar Rubio Llon. Maiatzak 31.
10. "Palestinako genozidioa, Ekialde Hurbileko mapa politikoa berregituratzeko beste fase bat". Nazarín Armanian. Ekainak 10.
11. "Desazkundera eta justizia iparralde(et)an eta hegoalde(et)an". Adrián Almazán. Irailak 30.
12. "Caucako (Kolonbia) trantsizio ekosozialak eta bake-eraikuntza". La Plataformako kideak, Carlos Puig Hegoa Institutuko proiektu-teknikariaren laguntzarekin. Urriak 4.
13. CEIBA eta OXLAJUU-E elkarteen lanaren eta praktiken aurkezpena, Guatemalako bi ikaskideren partaidetzarekin. Lagun Artean. Urriak 22.
14. Sexu-aniztasunari eta nazioarteko lankidetzari buruzko bost tailerrek osatutako ikastaroa. GUZTIOK eta Nazioarteko Elkartasuna. Urriak 24, azaroak 7 eta 21, abenduak 13 eta 20.
15. "SensiSOS tailerrak: migratzaileen giza eskubideak defendatzeko lanean dabiltzan profesionalen sentsibilizazioaren bidez arrazakeriaren aurkako aliantzak sortuz". SOS Racismo federazioa. Azaroak 4 eta 6.
16. "Hezkuntza emantzipatzaileari buruzko mintegi teoriko-praktikoa". Hegoa Institutuko Hezkuntza Taldea. Azaroak 15.
17. Hegoa Institutuaren Dokumentazio Zentroari eta Liburutegi Digitalaren erabilerari buruzko aurkezpena. Hegoa Institutuko taldea. Azaroak 26.

Gizarte Eraldaketarako Hezkuntzari buruzko mintegia.

Gainera, urriaren 10ean, GGKEen aurrez aurreko azoka bat egin zen, aurreko urteetako ez bezalako formatuarekin. Hegoak batez ere praktiken bidez harremana duen antolakundeetako batzuetan lanean ari ziren masterretako ikasle ohiek hartu zuten parte, eta, beraz, jarduera berean aurkeztu ziren hainbat GGKE, praktika eta irteera profesional. Parte-hartzaileak antolakunde hauetako kide ziren: Hegoa Institutua bera, Calcuta Ondoan, Medicus Mundi Bizkaia eta Nazioarteko Elkartasuna.

Abenduaren 11n, master ofizialetako ikasleak eLankidetzeta – Lankidetzarako eta Elkartasunerako Euskal Agentziaren instalazioetara joan ahal izan ziren prestakuntza-bisita bat egitera.

Elikagunera bisita, Bidezko Elikadura GGKEarekin (Azpeitia, apirila).

Garapenari buruzko Ikasketetako doktorego-programako mintegiak

Doktorego-programako mintegien helburua doktorego-tesia egiten ari diren ikasleen arteko interkonexioa bultzatzea da, ikerketa-prozesuan egindako aurrerapenak eta sortutako kezak azaltzeko eztabaidarako gune bat behar duten kasuan. Horietan parte hartzen dute programako ikasleek, irakasleek eta Hegoako kideek.

Apirilaren 24an, Juan Telleriak (Hegoa eta EHUko Filosofia Saila) eta Laís Rodriguez de Oliveirak (Coimbrako Unibertsitateko Gizarte Ikasketen Zentroa eta Ekonomia Fakultatea) mintegi hau dinamizatu zuten: "Transforming our (way to look at the) world. 2023 Agendaren azterketa kritikoa: berdintasunaren eta garapen jasangarriaren kontzeptuak". Saioaren modalitatea mistoa izan zen (*onLine* eta aurrez aurre).

2024an zehar, batzorde bat sortu da, eta, horren bidez, mintegiak sortu eta sustatuko dira. EHUko irakasleek eta doktoratu aurreko eta ondoko ikertzaileek osatzen dute. Inprimaki bat garatu dute, eta doktorego-programako ikasleekin partekatuko dute, interesak eta beharrak identifikatzeko. Halaber, 2025erako mintegi-egutegi bat sortzen, hizlariak bilatzen eta jarduerak hedatzeko plan bat prestatzen ari dira.

Desagertze behartua: ikuspegi juridikoa, psikosoziala, generokoa eta biktimena Erdialdeko Amerikako elkarlaneko topaketa

(San Salvador, urtarrilak 18-19)

Jarduera horretan, lana hainbat ikuspegiren inguruan antolatu zen: biktimen ikuspegia (bilaketa-lanean ari diren eta justizia eske dabilzan senideena); ikuspegi juridikoa eta forentsea; ikuspegi psikosoziala (biktimei laguntzeko behar eta formatuen balorazioarekin), eta genero-ikuspegia. Estatu-indarkeriaren biktimek eta lagun egiten dieten giza eskubideen antolakundeek sustatutako bi lege-proposamenen edukia ere aztertu zen: Hondurasko Biktimen eta Memoria Historikoaren Lege Integrala eta El Salvadorreko gatazka armatuan giza eskubideen urraketa larriak jasan dituzten biktimentzako justizia trantsizionalaren Legearen aurreproiektua.

El Salvadorreko, Guatemalako eta Hondurasko giza eskubideen mugimenduko eta mugimendu feministako 15 antolakundetako 30 pertsonak parte hartu zuten topaketan.

Mahai-ingurua: “El Salvadorreko gatazka armatuan sexu-indarkeriarekin lotutako justiziaren gaineko begirada feministak”

(San Salvador, urtarrilak 24)

Hegoak sustatu zuen jarduera El Salvadorreko Las Dignas elkarte feministarekin batera, eta gerran sexu-indarkeriako kasuetan justizia exijitzeko lanean prestakuntza emateko eta gaitasunak indartzeko xedearekin egin zen.

Bertan, 25 emakumek hartu zuten parte: kolektibo feministetakoak, giza eskubideen kolektiboetakoak, gerrako beteranoak, El Salvadorreko Unibertsitateko ikertzaileak eta interesa zuten beste pertsona batzuk. Gai hauek landu ziren: gatazka armatuetan sexu-indarkeria auzipetzeko nazioarteko esperientziak, lege-esparruaren eta prozesu judizialen potentzialtasunak eta mugak El Salvadorren, eta ekarpen feministak ekintza-eremu horretan.

Tailerra El Salvadorreko gerran jasandako sexu-indarkeriagatik justizia eskatzen duten emakumeekin

(San Salvador, urtarrilak 26)

Jarduera horretan, El Salvadorreko gatazka armatuan sexu-indarkeriaren biktima izan ziren hamar emakumek hartu zuten parte. 2018az geroztik justizia eske ari dira Errepublikako Fiskaltza Nagusian. Madeleine Lagadec Giza Eskubideak Sustatzeko Zentroaren laguntzarekin antolatutako tailerrean, parte-hartzaileek justizia eskatzeko prozesuan izandako ibilbide pertsonalaren eta kolektiboaren balantzea egin zuten, eta izan zituzten eta oraindik ere badituzten zailtasun handienak identifikatu zituzten.

Gradu amaierako lanak (GRAL) eta master amaierako lanak (MAL) egiteko laguntza- eta orientazio-mintegiak, hezkuntza emantzipatzailearen proposamenetik abiatuta

(Sarriko, martxoak 1, 7, 15, 21 eta 27)

Ekimena EHUko ikasleei laguntzeko proposamen gisa sortu zen, EAEko eta Kolonbiako irakasleen, ikasleen eta kolektibo sozialen arteko elkarrizketan eta hausnarketan oinarrituta, errealitatea kritikoki ulertzeko, haien arazoak konpontzen konprometitzeko eta GRALen eta MALen ikerketa-jarduera beste mundu posible batzuen eraikuntzarekin lotzeko.

Prestakuntza horretan 25 pertsonako talde txiki batek hartu zuen parte: hamalau ikasle, bost irakasle, lau GGKE eta sei kolektibo sozial. 17 orduko iraupena izan zuen, eta horietatik bost *onLine* egin ziren, komunikatzeko eta eztabaida-trukea izateko Hego Kolonbiako Unibertsitateko (USCO) eta Caucaiko Unibertsitateko (UNICAUCA) irakasleekin, bai eta unibertsitate horiekin batera ikertzen ari diren Kolonbiako kolektibo sozialekin ere.

Gizarte-eraldaketarako hezkuntzari buruzko VII. Jardunaldiak: “Mugimendu sozialen eta GGKEen arteko artikulazioaren erronkak gizarte-eraldaketan”

(Gasteiz, apirilak 17)

Jardunaldiok Euskadiko GGKEen Koordinakundeak, Garapenerako Lankidetzaren Euskal Agentziak eta Hegoak antolatu ditugu. Bertan, eztabaidarekin jarraitu nahi dugu, (H)ABIAN 2030 Gizarte Eraldaketarako Hezkuntzaren Euskal Estrategian sakontzeko.

Aurtengo edizioan, gai nagusi izan dira gizarte-mugimenduen eta GGKEen arteko artikulazioak gizarte-eraldaketan dituen erronkak. Funtsezko gaia da hori, hezkuntza-proiektuaren deskolonizazioari eta despatriarkalizazioari aurre egiteko eta bizitza antolatzeke beste modu batzuk planteatzeko, esplotazio eta menderatzerik gabeak.

Hauen partaidetza izan dugu: Ana Esther Ceceña Martorella (ekonomialari mexikarra eta Geopolitikaren Behatoki Latinoamerikarraren zuzendaria) eta Itziar Gandarias Goikoetxea (EAEko feminista eta Deustuko Unibertsitateko Esku-hartze Sozialaren Psikologiako Masterreko zuzendaria) eta Martin Etxea kolektiboa, Aigua és vida plataforma eta Baladre koordinakundea.

Mendebaldeko Sahararen eta Kolonbiaren arteko elkarlan-topaketa. Giza eskubideak babesteko mekanismoen aurrean eragiteko estrategiak: emakumezko defendatzaileen zeregina erbestean
(Bilbo, apirilak 19)

22 emakume izan ziren jardueran, Kolonbiako, Mendebaldeko Saharako eta EAEko zortzi giza eskubideen antolakunde eta mugimendu feminista ordezkatzan. Helburua lortu zen; izan ere, elkarrizketarako eta elkarrengandik ikasteko gune bat eskaini zitzaion Saharako eta Kolonbiako giza eskubideen emakumezko defendatzaileei. Lehenengoek batez ere Genevako Nazio Batuen nazioarteko mekanismoen aurrean dute esperientzia, eta bigarrenek, aldiz, Giza Eskubideen Gorte Interamerikarraren aurrean.

Nazioarteko babes-mekanismoetan izandako eraginaren esperientzia aztertzeaz gain, erbestetik giza eskubideen defentsan duten eginkizunaren eta gatazka armatuen ondorioz migratzaile gisa dituzten bizipenen beste alderdi batzuk ere jorratu zituzten parte-hartzaileek.

Unibertsitate Hedapen Kritikoari buruzko I. Jardunaldiak: unibertsitatearen eta gizartearen arteko artikulazioaren erronkak, eraldaketa ekosozialerantz igartzeko

(Granada, maiatzak 23 eta 24)

Unibertsitate Hedapen Kritikoari buruzko I. Jardunaldiak Granadako Unibertsitatean (UGR) egin ziren, Garapen Lankidetzarako Ekimenen Zentroarekin (CICODE) egindako aliantzari esker. 218 pertsonak hartu zuten parte.

Ekitaldian, Espainiako zortzi unibertsitate publikotan Unibertsitate Hedapenari buruzko Diagnostikoaren emaitzak aurkezteaz gain, Latinoamerikako hainbat unibertsitateetan bultzatutako hedapen kritikoko proposamenak erakutsi ziren, eta feminismoen, antiarrazakeriaren eta antimilitarismoaren ekarpenetan sakondu zen, unibertsitate-funtzio horri zentzu kritiko handiagoa emateko estrategia interesgarri gisa. Jardunaldiek talde-lanerako espazioak ere izan zituzten, eta **zuzeneko irratsaio bat egin zen (*Carne Cruda*)**.

Carne Cruda irratsaioa, "Universidad Crítica, de la clase a la calle".

Hegoalde Globaleko giza eskubideen emakumezko defendatzaileen eta Euskadin bizi diren diasporetako aktibisten arteko nazioarteko topaketa

(Bilbo, ekainak 28)

Nazioarteko topaketa horretan, 25 emakumeri egin zitzaizkien harrera, Hegoalde Globaleko hainbat kolektibotakoak eta gatazkan eta gatazka ostean dauden herrialdeetatik etorritako EAEn bizi direnak. Bertan, nazioarteko eta eskualdeko testuinguruaren analisia partekatu zen, partehartzaileen jatorriaren arabera, eta hainbat motatako proposamenak sortzeko taldeak osatu ziren, Hegoalde Globaleko giza eskubideen aldeko antolakundeak eta antolakunde feministak eta aktibismo sozial eta politikoa orain EAEn garatzen duten herrialde gatazkatuetako emakumeen arteko sare-lana indartzeko.

Mintegia: “Migrazioak, erbestea eta giza eskubideak. Esperientzia praktikoetan oinarritutako hurbilketa bat”

(Sarriko, Bilbo, azaroak 6)

Carmen Vásquez Andaluziako Giza Eskubideen Aldeko Elkartearen (APDHA) ordezkaariaren eta Dorys Ardila Kolonbiako Egiaren Batzordearen gomendioen Jarraipen eta Monitorizazio Batzordeko kidearen arteko elkarrizketaren bidez, migrazioen eta erbestearen egungo erronkei heldu zitzairen, bai eta prozesu horietan giza eskubideek duten zereginari ere. Mintegian, halaber, Andaluziako soroetan lan egiten duten emakume migratzaileen eta Europan erbesteratutako kolonbiarren kasu praktikoak azaldu ziren.

Mintegia: “Trantsizio ekosozialak eta krisi sistemikoaren alternatibak. Trantsizio-esperientziak ESStik Andeetako eskualdean”

(Online, azaroak 26 eta 27)

Egungo erronkei heldu zitzairen: jasangarritasun ekologikoa, ongizate ekonomikoa eta justizia soziala. Aldi berean, gure gizarteak eta ekonomia eraldatzeko proposamenak aurkeztu eta eztabaidatu ziren. Orobat, *Transiciones ecosociales desde experiencias de Economía Social y Solidaria en Bolivia, Colombia, Ecuador y Perú* liburua aurkeztu zen (Hegoa, 2024).

Partaidetzazko Ikerketa Ekintzari buruzko jardunaldiak: “Jakintzen mestizajea utopiak eraikitzeko”

(Sarriko, Bilbo, azaroak 28 eta 29)

Jardunaldiok Caucaoko Unibertsitatearen (UNICAUCA), Hego Kolonbiako Unibertsitatearen (USCO) eta Hegoaren arteko aliantzari esker sustatu, eta Hezkuntza Fakultateko eta Parte Hartuz ikerketa-taldeko irakasle-talde batekin batera antolatu ziren. Esparru akademikoko eta sozialeko 100 pertsonak baino gehiagok hartu zuten parte.

Topaketan, elkarrizketa-mahaien bidez, partaidetzazko ikerketa-ekintzaren ideia hurbiltzea eta prozesu horiek eraikitzen dituzten subjektuei buruz hausnartzea proposatu genuen. Horrez gain, ikerketa-erperientzia biziak eta ikuspegi kritikoetatik (adibidez, feminismoak, ikuspegi dekoloniala, antiarrazakeria eta ikuspegi ekosoziala) sortzen diren eztabaidak aurkeztu genituen.

Partaidetza aktiboa sustatze aldera, partaidetza-metodologiei, ikerketaren komunikazioari eta unibertsitateak gizartearekin duen konpromisoari buruzko aldibereko tailerrak egin ziren. Partaidetzazko ikerketa-ekintzaren proposamenari buruzko dokumentuak, baliabideak eta bideoak biltzen ditu web-orri honek: <https://jornadasiap.eus/eu/>.

Desagertze behartuari buruzko mintegia

(Bilbo, abenduak 2)

Bi lan-mahairen bidez, hainbat alderdi jorratu ziren mintegian: alde batetik, estatu-indarkeriak eragindako desagertze behartuaren ondorioz senide bila eta justizia eske dabilzan senideek hausnarketa egin zuten, eta, bestetik, desagertze behartuaren aurkako lanean izandako aurrerapenak eta atzerapenak azaldu ziren. Mahaia arlo juridiko, psikosozial eta antropologiko forentseko espezialistek osatu zuten.

Hainbat eremutako (lankidetzaz, elkarte feministak, akademia, etab.) 35 pertsona eta El Salvador, Guatemala eta Kolonbiako desagertze behartuaren biktimen senideak bertaratu ziren, gizateriaren aurkako delitu horren aurrean egiaren, justiziaren eta erreparazioaren alde lanean ari direnak.

Unibertsitate-curriculumean ikuspegi ekosoziala jorratzea

(Leioa, abenduak 4, 10, 11 eta 18)

Ekitaldi hori Bilboko Hezkuntza Fakultatearekin lankidetzan antolatu genuen, Asteazken Ekosozialak ekimenaren esparruan –duela urte batzuetatik antolatzen du zentroak kulturajarduera hori–. Tailerrok eztabaidarako eta eraikuntza kolektiborako gune bihurtu ziren, eta ikuspegi ekosoziala curriculumean txertatzeko estrategiak eta orientabideak pentsatu eta imajinatu ahal izan genituen.

Caucako Unibertsitatea (UNICAUCA) eta Hego Kolonbiako Unibertsitatea (USCO) buru dituzten Kolonbiako esperientzia ekosozialetara hurbiltzeaz gain, Garúa Kooperatibaren, Pandora Mirabiliaren eta Hezekosen aholkularitza izan genuen; kolektibo horiek sona handia dute hezkuntzaren eta trantsizio ekosozialaren arloan. Erabilitako metodologiari esker, parte-hartzaile guztien esperientziak eta ezagutzak berreskuratu genituen, bai eta begirada feministari eta dekoloniarari zeharka heldu ere.

2.4. Hegoa Institutuko irakasleek graduondoko beste ikasketa batzuetan parte hartzea

Garapenerako Lankidetzako Berezko Masterra. Zaragozako Unibertsitatea. Irakasgaiak: Gizarte-aldaketarako pedagogia.

Garapen, Lankidetzeta eta Ekintza Komunitarioko masterra. Ramón Llull Unibertsitatea, Bartzelona. Irakasgaiak: Gatazka, bakea, segurtasuna eta giza eskubideak; Ekintza Humanitarioa.

Diplomazia eta Nazioarteko Antolakundeetako Masterra. CEI, Bartzelonako Unibertsitatea eta Bartzelonako Unibertsitate Autonomoa.

Unibertsitate Masterra: Ekonomia: Aplikazio Empirikoak eta Politikoak. Irakasgaiak: Environmental Economics.

Enpresari Aplikatutako Ekonomia Zirkularra Etengabeko Prestakuntzako Masterra. EHU. Irakasgaiak: Ekonomia Zirkularren Sektorre Estrategikoak.

Ekonomia Sozial eta Solidarioa Masterra. GEZKI Institutua, EHU. Irakasgaiak: Finantza etikoak; Ekonomia sozial eta solidarioa (ESS): teoria eta garapenak; Esku-hartze publikoak eta ESS; Ekonomia sozial eta solidarioa garapenerako lankidetzan; ESS entitateen antolaketa eta administrazioa (finantza-kudeaketa).

Ikasketa Feministak eta Generokoak Unibertsitate Masterra. Gizarte eta Komunikazio Zientzien Fakultatea, EHU. Modulua: Politika sozialak, ekonomikoak eta berdintasuna. Irakasgaiak: Ekonomia feminista; Generoa, erakundeak eta politikak (saioa: “Emakumeen mugimenduaren partaidetza-esperientziak zigorgabetasunaren aurkako borrokan”; Politika sozialak, ekonomikoak eta berdintasuna; Globalizazioaren erronkak.

Nazioarteko Ikasketak Unibertsitate Masterra. EHU. Irakasgaiak: Gatazkak, segurtasuna eta garapena.

Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako eta Baxilergoko, Lanbide Heziketako eta Hizkuntzen Irakaskuntzako Irakasleen Prestakuntza Unibertsitate Masterra. EHU. Irakasgaia: Ekonomia eta enpresa osagarriak.

Giza Baliabideen eta Enpleguaren Kudeaketa Unibertsitate Masterra. EHU. Irakasgaia: Enplegu-politika aktiboak; Lan-merkatuen funtzionamenduaren azterketa.

Emakume eta Gizonen Arteko Berdintasuna. Berdintasun Eragileak Etengabeko Prestakuntzako Masterra. EHU. Irakasgaiak: Ekonomia feminista eta Aurrekontu publikoak genero-ikuspegiarekin.

Telekomunikazio Ingeniaritzako Unibertsitate Masterra. EHU. Irakasgaiak: Telekomunikazioaren Teknologia Txertatzea Gizartean; Komunikazioen sistema elektronikoak.

Ingurumena, Iraunkortasuna eta GIH Berezko Masterra. Garapen Iraunkorra eta Ingurumen Hezkuntzari buruzko UNESCO Katedra, EHU. Irakasgaiak: Garapen Iraunkorra, Aniztasun Naturala eta Ekosistemen Zerbitzuak; Ekosistemen zerbitzuen balorazio ekonomikoa; Mugikortasun Iraunkorra; Giza Garapenerako eta Iraunkortasunerako Teknologia.

Partaidetza eta Komunitate Garapena Masterra. EHU. Feminismoak eta parte-hartzea blokeko saioa.

Nazioarteko Harremanetako eta Afrikako Ikasketetako Master Ofiziala. Madrilgo Uni-

bertsitate Autonomoko Politika Zientzien eta Nazioarteko Harremanen Saila. Irakasgaia: Globalizazioa, eskualde-integrazioa eta garapenerako lankidetzak Afrikan.

Nazioarteko Harremanetako Masterra, Nazioarteko Segurtasuneko Masterra eta Politika Publikoetako Masterra. IBEI – Institut Barcelona d'Estudis Internacionals. Irakasgaia: Gender, Security and Development.

Gizarte Demokratikoa, Estatua eta Zuzenbidea Unibertsitate Masterra. EHU, Rafael Landívar Unibertsitatean, Guatemalako Hirian. Irakasgaia: Konstituzionalismoaren erronkak XXI. mendean: Europako migrazio-zuzenbidea eta -politikak.

Generoa, Maskulinitateak eta Gizarte Ekin-tza Unibertsitate Espezializazioko Graduon-doa. Madrilgo Unibertsitate Konplutentsea, EHU eta CEPAIM Fundazioa. V. moduluaren koordinazioa: Emakumeen aurkako indarkeria prebenitzea eta berdintasuna sustatzea. Irakasgaia: Emakumeen eta neskatoen aurkako indarkeria ugariak eta zaurgarritasun bereziko gizarte-egoerak.

2030 Agendaren eta GJHen Integrazio Estrategikoa, Jarraipena eta Komunikazioa Unibertsitate Espezializazioko Graduondoa. EHU, Mondragon Unibertsitatea eta Deustuko Unibertsitatea. Irakasgaiak: Agenda ezartzea; 2030 Agendaren aurrekontu filosofiko-antropologikoak.

2.5. Hegoako irakasleek emandako hitzaldiak eta tailerrak

“Feminismo dekoloniala”. Mintegia koordinatzea eta erraztea Cabo Delgado (Mozambike) Bakearen aldeko Ikasketa eta Ekintza Zentroan, urtarrilak 25-30.

“Bakea/bakeak garatzeko eta eraikitzeke ikuspegi eta metodologia kritikoak”. Mintegia koordinatzea eta erraztea Cabo Delgado (Mozambike) Bakearen aldeko Ikasketa eta Ekintza Zentroan, urtarrilak 31 - otsailak 6.

“Woman, Life, Freedom mugimendua Irango testuinguru soziopolitikoaren ikuspegi feministatik”, IE University School of Politics, Economics and Global Affairs. Madril, otsailak 19.

“Emakumeak* mugimenduan: generoa, migrazio behartua eta bakearen eraikuntza”, Geneva Graduate Institute – Albert Hirschman Centre on Democracy eta Bakearen aldeko Kataluniako Nazioarteko Institutua (ICIP), Bartzelona, apirilak 10.

“Nekazari-ekonomia feministak”. Prestakuntza eta heziketa ematea Coimbrako Unibertsitateko (CES) Gizarte Ikasketen Zentroko Ekologia Feministen 5. Eskolako mintegien zikloan. Coimbra, otsailak 1 - maiatzak 16.

“Gizarte-eraldaketarako hezkuntza. Unibertsitate kritiko eta konprometitu baterako ikuspegia”. Hitzaldia “2030 Agenda unibertsitateetik. Proposamenak ikuspegi kritiko eta aktibo batetik” jardunaldian, Garapen Lankidetzarako Ekimenen Zentroa (CI-CODE), Granadako Unibertsitatea (UGR). Granada, martxoak 7.

“Aurrerapenak herritartasun globalerako hezkuntzaren esparruan, ikuspegi eraldatzaile batetik”. Esparru-hitzaldia *Herritartasun globalerako hezkuntza, gizartea eraldatzeko estrategia gisa* jardunaldian, Madrilgo GGKEen Sarea. Madril, martxoak 14.

“Herritartasun globalerako eta gizarte-eraldaketarako hezkuntza” Hitzaldia *Mandela Programan* (Prestakuntza Extremadurako Autonomia Erkidegoko helduen garapenerako nazioarteko lankidetzan), Extremadurako Unibertsitate Herrikoien Elkarte. Mérida, martxoak 15.

“Gizarte-eraldaketarako hezkuntza. Ezinbesteko ikuspegia trantsizio ekosozialerako”. Hitzaldia “*Canvi climàtic i alimentació*” jardunaldian, Justícia Alimentària. Menorca, apirilak 19.

“Garapenerako politiken koherentzia 2030 Agendaren esparruan”. Gipuzkoako Foru Aldundiko ordezkariari eta teknikariari zuzendutako saioa. Donostia, ekainak 13.

“Garapenaren teoriak: bidaia bat giza garapenaren printzipioetara”, XXV. mintegia: Garapena, Lankidetzeta eta Trantsizio Ekosozialerako Teknologia, Mugarik Gabeko Ingeniaritzeta-Euskadi. Bilbo, urriak 11.

“Gatazka ekosozialen eta kapitala/bizitza gatazkaren aurrean bakea eraikitzeke dimentsioak: 'Bizitzarako lurraldeak' ikuspegia eta praktikak”, *Tokiko Bakearen Mintegia*, Bakearen aldeko Ikerketarako Espainiako Elkarte (aiPAZ). *OnLine*, urriak 14.

“Krisi ekosozialak ulertzea, horien gainean jarduteko. Hezkuntza eraldatzailea ikasgelan”. Hitzaldia, *Garapenerako Irakasleen XI. Topaketan*, Garapenerako Nazioarteko Lankidetzeta Zerbitzua, Gaztela eta Leongo Junta. El Espinar (Segovia), azaroak 23.

“Nola murriztu unibertsitateen ingurumen-aztarna? EHUren EHU-Aztarna proiektua”. Hitzaldia, “Unibertsitatearen eraldaketa ekosozialerako esperientziak” mahai-inguruan, *Garapen Jasangarriaren Erronken Unibertsitate Behatokiaren (UCM Behatokia 2030)* txostena aurkezteko jardunaldia, Madrilgo Unibertsitate Konplutentsea. Madril, abenduak 13.

2.6. Hegoako taldearen eta irakasle ikertzaileen lankidetzak beste ekitaldi batzuetan

“*Tokiko Bake Agendarako eta Lankidetzeta Deszentralizaturako Gida: Tokiko bake-politika publikoak indartzeko orientabideak*” azterlanaren aurkezpena, *Bake eta lankidetzeta deszentralizatuko tokiko ekimenak* jardunaldian, Lankidetzeta Deszentralizatuaren Behatokia, Bartzelonako Aldundia eta Bakearen aldeko Kataluniako Nazioarteko Institutua (ICIP). Bartzelona, martxoak 12.

Euskal Autonomia Erkidegoko Ekonomiako Olinpiaden Batzorde Antolatzailean parte

hartzea (2023-2024 ikasturtea), Ekonomia eta Enpresa Fakultatea, EHU. Bilbo, martxoak 15.

Ekintza Humanitarioa, Garapena eta Bakea Afrikako Gatazketan gaiari buruzko 2. Mintegiaren koordinazio akademikoa, *Afrika-Euskadi: lotura hirukoitza birpentsatzen*, EHUGune, Gernika Gogoratuz eta Ayuda en Acción antolakundeek antolatua. Bilbo, martxoak 18.

Kultura eta Bakearen XXXIV. Nazioarteko Jardunaldien koordinazio akademikoa.

Etorkizuneko lurraldeen kartografiak, Gernika Gogoratuz. Gernika-Lumo, apirilak 14-26.

Campus Bizia Lab programan parte hartzea, Arabako campuseko nekazaritza ekologikoko azokan. Koordinazioa: Loreto Saénz de Ugarte. Gasteiz, apirilak 23.

Bakearen Ekonomiaren, Euskal Enpresaren eta Giza Eskubideen VII. Laborategiaren koordinazio akademikoa, ehuGunek eta Gernika Gogoratuzek antolatua, REAS Euskadi, Mugarik Gabeko Ekonomialariak, Bilboko Udala eta Euskadiko GGKEen Koordinakundearekin lankidetzan. Bilbo, maiatzak 21.

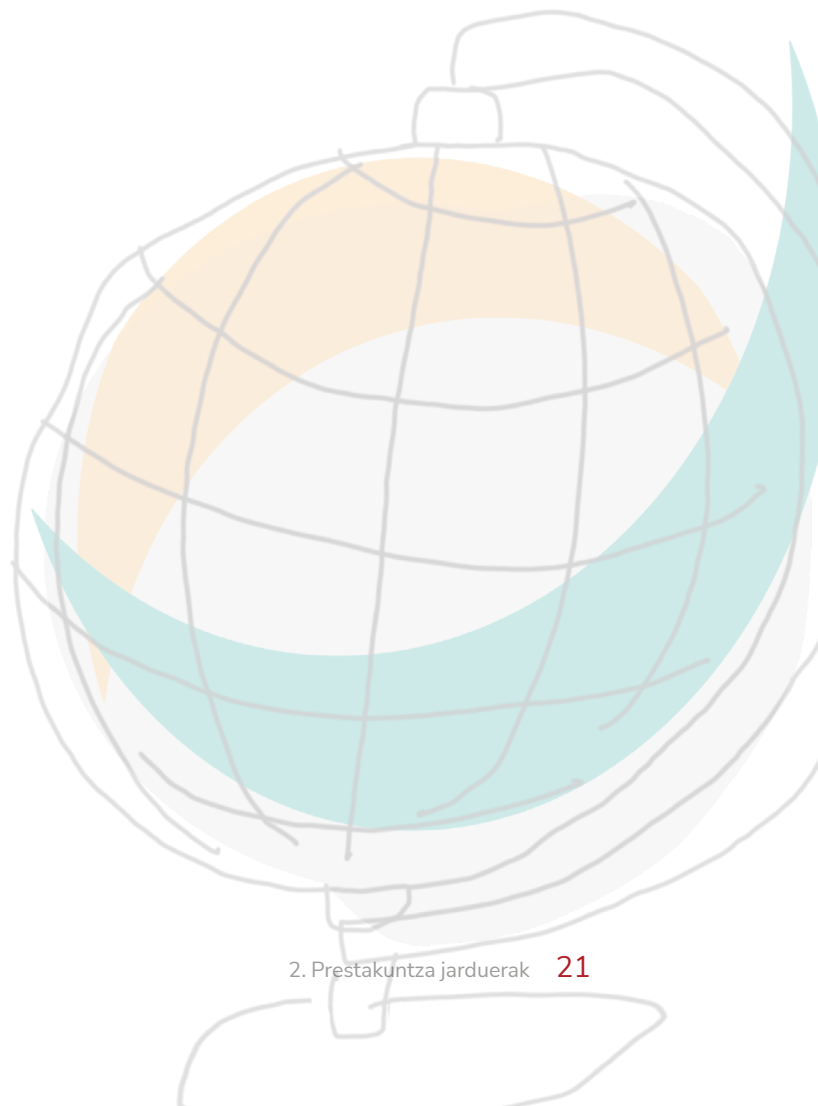
Garapenaren Ikasketen Nazioarteko VII. Kongresua: trantsizio justuak eta garapen jasangarrirako itunak delakoaren batzorde zientifikoan parte hartzea, Madrilgo Unibertsitate Konplutentseko (UCM) Nazioarteko Harremanen eta Lankidetzaren Errektoreordetza, Nazioarteko Ikasketen Institutu Konplutentsea (ICEI), Garapen eta Lankidetzako Uni-

bertsitate Institutua (IUDC) eta Garapenaren Ikasketen Espainiako Sarea (REEDES). Madril, maiatzak 30 eta 31.

La educación como elemento clave para cambiar el mundo podcastaren grabaketan kolaboratzea, eLankidetzak – Lankidetzarako eta Elkartasunerako Euskal Agentziak proiektuak, entitateak eta lantzen dituen arazoak ezagutarazteko EITBrekin lankidetzan duen programaren esparruan. Abuztuak 19.

Ekintza Humanitarioa, Garapena eta Bakea Afrikako Gatazketan gaiari buruzko 3. Mintegiaren koordinazio akademikoa, *Nazioarteko GKEak eta lotura hirukoitzeko dilemak*, Gernika Gogoratuz eta Ayuda en Acción antolakundeek antolatua. Gernika-Lumo, 2024ko irailak 13.

Koordinazio akademikoa eta hizlaria *Hitz egin dezagun Ekonomiaz* ikastaroan, Ignacio Aldecoa Kultura Etxeko 55+ Elkartegiak. Gasteiz, urria-abendua.

3. Ikerketa jarduerak

3.1. Ikerketa-taldeak, -ildoak eta -proiektuak

2024an, Hegoako ikerketa-talde eta -ildoen bidez ikerketa-jarduera ugari bultzatu dira. Lan horretan pertsona asko aritu dira eraikuntza- eta truke-espazio kolektiboetan, bai institutuan bertan, bai gure inguruko beste antolakunde batzuetan, eta lan egiten dugun herrialdeetako antolakunde aliatuetan.

Ikerketa-talde horiek hurrengo orrialdeetan aipatuko ditugun proiektuak gauzatzen parte hartu dute. Ekimen horien esparruan, garapenari eta nazioarteko lankidetzari buruzko pentsamendu kritikoa sortzeko helburuan oinarritutako hainbat argitalpen prestatu eta zabaldu dira.

3.1.1. Tokiko giza garapena eta ekonomia sozial eta solidarioa

Taldearen jarduerak bi oinarri teorikotan kokatzen dira: a) giza garapena arau-erreferentzia gisa, gaitasunen ikuspegian oinarrituta, pertsona, erakunde eta gizartearen aukerak eta indarguneak garatzeko prozesua elementu nagusitzat hartzen duena, ongizatearen dimentsio kolektiboak aztertzeko duen garrantzia nabarmenduta; b) tokiko dimentsioa, garapena aztertzeko lurraldea erreferentziatzen hartzen duena. Tokiko dimentsioa eremu egokia da giza garapenari loturiko edukia duten aldatuta-prozesuak aztertzeko, bai eta haien zailtasunak eta finkatzeko aukerak azaltzen dituzten dinamikak aztertzeko ere.

2024an, ikerketa- eta prestakuntza-jarduerak zerikusia izan dute batez ere ekonomia sozial eta solidarioarekin (ESS). Horien artean ditugu, alde batetik, Hegoak eLankidetzeta – Lankidetzarako eta Elkartasunerako Euskal Agentziaren finantzaketarekin gauzatzen dituen lankidetzeta-proiektuekin –jarraian deskribatuko ditugu– eta foru-aldundiei emandako aholkularitzarekin lotutakoak, eta, bestetik, Hegoako kideek REAS Euskadiko lantalde eta lan-batzordeekin eta Andeetako eskualdeko unibertsitate batzuekin duten lankidetzaren testuingurukoak. Esparru horretan, taldeko kideek hainbat artikulatu argitaratu dituzte eta hainbat ikastaro, hitzaldi eta kongresu akademikotan parte hartu dute.

Kideak: Jokin Alberdi, Asier Arcos, Edu Bidaurrezaga, Mª Luz de la Cal, Marian Díez, Maite Fernández-Villa, Xabier Gainza, Amaia García Azpuru, Luis Guridi, Elena Martínez Tola, Juan Carlos Pérez de Mendiguren, Carlos Puig, Unai Villalba.

Cauca Iparraldean (Kolonia) lurralde-bakea eraikitzea estrategia sozioekonomiko solidarioen bitartez (PRO-2021K1/0097)

Proiektua 2024ko ekainaren 30ean amaitu zen, Instituto Mayor Campesinorekin (IMCA) kanpo-ebaluazio bat eginda. Horri esker, etorkizunean eskualdean ezarriko diren estrategietarako gomendioak eta ikaskuntzak lortu ahal izan ziren. Lurralde-bakea eraikitzeko esparruan, landa-garapen jasangarriari ekarpena egin zaio, ekonomia sozial eta solidarioaren (ESS), komunitarioaren eta feministaren ikuspegiekin. Horretarako, kulturarteko artikulazioa izan da bakea sinatu duten FARCeke borrokalari ohien kooperatiben, eta indigenen, afrokolonbiarren, emakumeen eta nekazarien antolakundearen artean, Cauca Iparraldeko lau udalerritan.

Horretarako, gerentziarako prestakuntza-programak, merkaturatze-estrategiak eta ekitatearen aldeko planak garatu dira. Elikadura-burujabetzarako (elikagai agroekologikoen ekoizpena, kafe berezien ekoizpen-prozesuetan hobekuntzak sartzea, etab.), merkaturatzeko eta ekimenen arteko lankidetzarako ekoizpen-ildoak bultzatu ditu. Eragin politikoa izan du, eskualdeko politika publikoan proposamenak kudeatu eta finkatu ahal izateko estrategiak gaitze aldera.

Caliko Universidad Javerianako Kulturarteko Ikasketen Institutuak (IEI) eta Corporación Ensayos para la Promoción de la Cultura Políticak osatutako tokiko partzuergo baten bidez gauzatu da proiektua. eLankidetzaz - Lankidetzarako eta Elkartasunerako Euskal Agentziaren dirulaguntza 583.632,96 eurokoa izan da.

Caucako iparraldeko emakume-erakundeen ahalduntze ekonomikoa (PRO-2021K2/0006)

Proiektua 2024ko martxoaren 30ean amaitu zen, Almacigaren kanpo-ebaluazioarekin. Ekonomia feminista (EF), ekonomia sozial eta solidarioa (ESS), elikadura-burujabetza eta antzeko eredu ekonomiko alternatiboetatik abiatuta, Caucaoko hainbat udalerritako emakumeen antolakundearen gaitasunak eta ikusgarritasuna indartzen lagundu da, emakumeen ahalduntze ekonomikorako.

Kulturarteko lankidetzarako estrategia bat ezarri da, EAEko eta Caucaoko iparraldeko laguntza teknikoarekin. Hala, ekimen ekonomiko-produktiboaren diagnostikoak egiten dituzte eta proposamen horiek formulatzen dituzte, tokiko eta eskualdeko erakundeetan aurkezteko eta eragiteko. Prozesuan babes- eta segurtasun-mekanismoak erabili dira, zaintza erlazional feministaren ikuspegitik.

Corporación Ensayosek eta Caliko Universidad Javerianako IEIk osatutako tokiko partzuergoarekin egin zen. eLankidetzeta - Lankidetzarako eta Elkartasunerako Euskal Agentziak 288.617,41 euroko dirulaguntza eman zion proiektuari.

ESSaren tokiko ekosistemetan gaitasunak eta aliantzak indartzea, Andetako eskualdeko lurraldeetako trantsizio ekosozialetan laguntzeko (PRO-2022K2/0001)

Proiektua 2024ko abenduan amaitu zen, eta Andeetako lau herrialdeetako antolakundeen eta kooperatiben gaitasunak indartzea izan du helburu, tokiko eta EAeko unibertsitate-entitateekin antolatuta, beren lurraldeetako trantsizio ekosozialetan laguntzeko: Caucan (Kolonbia), bakesinatzaileen kooperatibekin eta nasa indigenen kabildoekin aliantza eginda; Chaco guaraní (Chuquisaca, Bolivia), erlezaintza-elkartekin; Erdialdeko Oihaneko (Peru) kafe-soroen kooperatibekin, eta Cayambeko emakume ekoizle agroekologikoekin eta Quitoko (Ekuador) kontsumo-kooperatiba batekin. Prozesuan parte hartu dute Andeetako zenbait unibertsitate eta toki-entitatek: UCE Ekuador, UNMSM Peru, Caliko Universidad Javeriana, IPDRS Bolivia, EHUko eta Hegoako irakasle ikertzaileak (Asier Arcos, Unai Villalba, Xabier Gainza eta Juan Carlos Pérez de Mendiguren) eta talde teknikoko langileak.

Aurten, prestakuntza-planak herrialdeetarako *onLine* programa bat, EAeko topaketa bat (2024ko uztaila) eta Ekuadorreko aurrez aurreko prestakuntza bat (Quito eta Salinas de Guaranda) jaso ditu. Ekimen horien 30 arduradun izan dira lurraldeetan (2024ko urria). Laguntza teknikoak izan da, bai EAetik, bai Andeetako entitateetatik.

Proiektuaren amaieran, *Transiciones ecosociales desde experiencias de Economía Social y Solidaria en Bolivia, Colombia, Ecuador y Perú* argitaratu zen beste batzuekin batera. Kasuak sistematizatu ziren bertan, eta tokiko, eskualdeko eta nazioarteko mailan zabaldu zen. Horrez gain, liburua aurkezteko, “Trantsizio ekosozialak eta ekonomia alternatiboak” deituriko nazioarteko

onLine mintegia egin zen, Yayo Herrero (aktibista ekofeminista), Mirian Lang (UASB Ecuador) eta Hegoako (EHU) eta Andeetako unibertsitateetako irakasle-ikertzaileekin. Ekonomia eta Enpresa Fakultateko gradu-aretoan, urriaren 4an, aurrez aurreko mintegi bat egin zen, masterreko eta fakultateko ikasleekin.

Proiektutik, halaber, *Revista Iberoamericana de Estudios del Desarrollo / Iberoamerican Journal of Development Studies* aldizkariaren monografiko baten argitalpena babestu da, "Economía Social y Solidaria y Transiciones Ecosociales" izenburupean; proiektuko bi irakasle-ikertzaile laguntzailek argitaratu dute: Unai Villalba-Eguiluz eta Asier Arcos-Alonso.

eLankidetzeta – Lankidetzarako eta Elkartasunerako Euskal Agentziak 270.102,31 euroko dirulaguntza eman du proiekturako.

Caucan lurralde-birgaikuntza eta bakerako lankidetzeta, sareko gaitasun produktiboak ikuspegi bereizgarriarekin indartuta. II. fasea (PRO-2023K2/0005)

Ekimenaren helburua da Caucaoko Antolakunde Komunitarioen Plataformaren (POCC) eta emakumeen antolakundearen gaitasun teknikoak, produktiboak eta antolamendukoak indartzea, EAEko entitateetatik eta kooperatibetatik gaikuntza eta laguntza teknikoa emanda, ekonomia sozial eta solidarioaren eta ekonomia feministaren arabera, eta ikuspegi bereizgarriarekin. Caucan birgaikuntza-prozesua babesteko estrategiari jarraipena eman zaio, landa-garapen jasangarriko estrategien bidez lurralde-bakea lortzen laguntzeko. Caliko Universidad Javerianako Corporación Ensayosek eta IEIk osatutako tokiko partzuergoarekin burutu da.

Bigarren fase honetan, 2024an amaitutako 2021eko deialdietako proiektuetan lortzen diren emaitzak finkatzea aurreikusten da. Horretarako, prestakuntza tekniko espezializatua izango

da plataformako antolakundeekin eta autonomia ekonomikorako ekoizpen-proposamenak garatu zituzten emakumeekin. Horrez gain, LORRA sozietate kooperatiboak laguntza teknikoa eman du, POCCren Cauca egoitzan eta haren landa-ekimenetako batzuetan (ekaina), baita POCCren oinarrizko taldearekin ere, LORRaren Lezamako instalazioetan (iraila), EAEko ekoizpen agroekologikoko beste entitate batzuekin eta feministekin elkarreraginean.

eLankidetzeta – Lankidetzarako eta Elkartasunerako Euskal Agentziak 298.881,02 euroko dirulaguntza eman dio proiektuari.

3.1.2. Gataskak, bakea eta garapena

Giza Segurtasunari, Tokiko Giza Garapenari eta Nazioarteko Lankidetzari buruzko Ikerketa Taldea

Taldea 2010ean eratu zen, eta Eusko Jaurlaritzak A kategoriako Euskal Unibertsitate Sistemako ikerketa-talde gisa aitortu zuen (aintzatespen gorena). 2022an, 2025eko abendura arte berriro eta finantzatu zen.

Ikerketa-ildo hauek ditu: 1) Tokiko giza garapena, lurraldea eta instituzionaltasuna; 2) Tokiko trantsizio ekosozialak eta ekonomia sozial eta solidarioa; 3) Gataskak, bakea eta segurtasuna; 4) Feminismoak, gataskak eta giza eskubideak.

Taldeko kideek, gainera, hainbat erakunde publiko eta pribatuk finantzatutako ikerketa-proiektu eta aholkularitza-lanetan parte hartzen dute. Horrez gain, nazioarteko eta nazioarteko biltzarretan komunikazioak aurkezten dituzte aldizka, eta doktore-tesi ugari zuzentzen dituzte.

Kideak: Karlos Pérez de Armiño (ikertzaile nagusia), Jokin Alberdi Bidaguren, Asier Arcos Alonso, Eflen Areskurrinaga Kuantidona, Sheida Besozzi (ikertzaile kontratatua), Eduardo Bidaurratzaga Aurre, Anca Cretu Tapoi (prestakuntzan dagoen ikertzailea), Xabier Gainza Barrenkua, Irene

Jiménez Zumalde (prestakuntzan dagoen ikertzailea), Elena Martínez Tola, Irantzu Mendia Azkue, Itziar Mujika Chao, Rakel Oion Encina, Juan Carlos Pérez de Mendiguren Castresana, Ivana Ruiz Estramil (ikertzaile doktorea), Unai Villalba Egiluz, Francisco Zabalo Arena eta iker zirion landaluze.

kolonbiako Egia Argitzeko, Bizikidetzarako eta Etorkizunean ez Errepikatzeako Batzordearen Ondarea Erbestetik Babesteko Sarea indartzea

Erbestea gertaera biktimizatzailetzat eta gatazka armatu kolonbiarraren ondoriotzat hartzen lagundu nahi du proiektuak. Planteamendu hori Kolonbiako Egia Argitzeko, Bizikidetzarako eta Ez Errepikatzeako Batzordearen erbestea ez errepikatzeako gomendioen ezarpenean kokatzen da, Ondarea Erbestetik Babesteko Sarearen lan-ildoak finkatuta, Batzordeko Jarraipen eta Monitorizazio Komiteari laguntzeko eta hura babesteko.

2024an zehar, hainbat jarduera antolatu dira xede horiek lortzeko, adibidez: biktimei edo arduradunei azken txostena itzultzea, ikuspegi etnikoarekin (Londres, apirila eta maiatza); *Mendebaldeko Sahararen eta Kolonbiaren arteko elkarlan-topaketa*. Giza eskubideak babesteko mekanismoen aurrean eragiteko estrategiak: *emakumezko defendatzaileen zeregina erbestean* (Bilbo, apirilak 19); topaketa-ziklo bat, Carlos Martín Beristain mandatari ohiaren parte-hartzearekin (Erroma, Napoles eta Salerno, apirilak 18-23), eta “*Kolonbia, 8 urte Bake Akordioaren ondoren*” jardunaldia (Paris, maiatzak 17). Halaber, “*Giza eskubideen artxiboen kudeatzaileak trebatzea. Erbestea, insilioa eta itzulera*” prestakuntza-ikastaroa (Bilbo, urriak 1-4) eta lan-jardunaldi batzuk antolatu ziren Jarraipen eta Monitorizazio Komiteko erbesteko ordezkari Dorys Ardilarekin (Bilbo, azaroak 5-6) eta Egiaren Batzordeari laguntzeko Genero Talde Internodalarekin (Bilbo, abenduak 19-20).

Gainera, liburu hauek argitaratu ziren: *Puentes de escucha. Manual psicosocial para acercanos al Legado de la Comisión de la Verdad desde la Colombia fuera de Colombia*, Ondarea Erbestetik Babesteko Sareko talde psikosozialak egina; *Semillas regadas*, Kolonbiako erbesteko bigarren/hirugarren belaunaldien taldearekin egindako idazketa-tailerren emaitza; eta *Memorias y reflexiones del I Encuentro Internacional de Diplomacia Feminista de 2023*, Egiaren Batzordeari eta erbesteratutako beste emakume batzuei laguntzeko Genero Talde Internodalak bilduak. Era berean, ingelesera itzuli eta sare sozialetan argitaratu zen Carlos Martín Beristain Egiaren Batzordeko mandatari ohiaren artikulua: “*La experiencia de la Comisión de la Verdad en la escucha del exilio colombiano: Aprendizajes para la incorporación de la población refugiada en los procesos de justicia transicional y comisiones de la verdad*”.

Eusko Jaurlaritzako Giza Eskubide, Biktima eta Aniztasun Zuzendaritzak 135.000 euroko dirulaguntza izendun batekin finantzatu du proiektua.

Exilios y Lejanías. Relatos de mujeres colombianas (2023) liburua aurkeztu zen Bilbon ekainean, liburuaren hainbat egileren partaidetzarekin.

Feminismoa, gatazkak eta giza eskubideak

Ikerketa-ildo horrek gatazka armatuen azterketa feminista, bakearen eraikuntza, justizia trantsizionala eta memoria historikoa ditu ardatz. 2024ko jarduera nagusiak proiektu honen amaieran oinarritu ziren: *Egia, justizia eta erreparaziorako eskubidearen emakumezko defendatzaileak indartzea genero-ikuspegiarekin eta ikuspegi tokiko-globalarekin. Ikaskuntzen trukea, prestakuntza eta baliabide pedagogikoen sorkuntza*. Horren bidez, hainbat baliabide pedagogiko garatu genituen giza eskubideen dibulgazio-lanerako, bai eta prestakuntza espezializatuko espazioak ere Latinoamerikako eta Mendebaldeko Saharako zenbait herrialdetako giza eskubideen emakumezko defendatzaileentzat.

Gainera, “El Salvadorreko gatazka armatuan sexu-indarkeriaren biktima izan diren emakumeentzako genero-ikuspegidun estrategia juridiko-legal bat eraikitzen” proiektua amaitu genuen, El Salvadorreko giza eskubideen mugimenduko antolakunde baten laguntza juridikoa eta psikosoziala duten hamar emakume demandatzaileen talde bati laguntzeko.

Kideak: Irantzu Mendia Azkue, Gloria Guzmán Orellana, Sheida Besozzi, Itziar Mujika, iker zirion landaluze, Yuliya Serkezyuk. Entitate laguntzaileak: Las Dignas-Duintasunaren eta Bizitzaren aldeko Emakumeen Elkarte, Madeleine Lagadec Giza Eskubideak Sustatzeko Zentroa eta El Salvadorreko Cristosal fundazioa.

Egia, justizia eta erreparaziorako eskubidearen emakumezko defendatzaileak indartzea genero-ikuspegiarekin eta ikuspegi tokiko-globalarekin. Ikaskuntzen trukea, prestakuntza eta baliabide pedagogikoen sorkuntza (PRO-2022K3/0021)

2024a izan zen proiektuaren bigarren eta azken urtea -eLankidetzaz -Lankidetzarako eta Elkartasunerako Euskal Agentziak babestua-. Programatutako azken bi topaketak egin ziren: *Desagertze behartua: ikuspegi juridikoa, psikosoziala, generokoa eta biktimena” Erdialdeko Amerikako elkarlaneko topaketa* (San Salvador, urtarrila) eta *Mendebaldeko Sahararen eta Kolonbiaren arteko elkarlaneko topaketa*. Giza eskubideak babesteko mekanismoen aurrean eragiteko estrategiak: emakumezko defendatzaileen zeregina erbestean (Bilbo, apirila).

Bi topaketa horien ildotik, beste bi jarduera egin ziren Bilbon: *Hegoalde Globaleko giza eskubideen emakumezko defendatzaileen eta Euskadin bizi diren diasporetako aktibisten arteko nazioarteko topaketa* (ekaina) eta *Desagertze behartuari buruzko mintegia* (abendua).

Proiektuaren barruan, prestakuntza-jarduera garrantzitsuena “Giza Eskubideen Defendatzaileentzako Prestakuntza Espezializatuko Ikastaroaren bigarren edizioa” izan zen (Bilbo, ekaina eta uztaia). Bertan, Guatemala, El Salvador, Honduras, Nikaragua, Dominikar Errepublika, Kolonbia eta Mendebaldeko Saharako hamahiru emakumezko defendatzailek hartu zuten parte. Bi prestakuntza-astetan, giza eskubideen defentsaren hainbat arlotan esperientzia handia duten bederatzi irakaslek emandako sei modulu garatu ziren.

Proiektuaren zati gisa, dibulgaziozko bi artikulua idatzi ziren: bata, diasporeri eta bakea eraikitzeko eta giza eskubideak defendatzeko betetzen duten zereginari buruzkoa; bestea, gatazka armatuetan sexu-indarkeriari aurre egiteko nazioarteko babes-mekanismo juridikoei buruzkoa. Artikulu horiek duela gutxi berritutako gure argitalpen batean argitaratu ziren (Boletín de Recursos de Información, 54. eta 55. zenbakiak, hurrenez hurren).

Gainera, El Salvador, Guatemala eta Hondurasko militarizazio- eta autoritarismo-egoeran ardaztutako hiru txosten argitaratu ziren; egoera horiengatik, egia, justizia eta erreparazioaren agenda atzera doa. Txostenek hainbat material osagarri dituzte: txosten horietan oinarritutako hiru infografia, herrialde bakoitzaren egoerari buruzko datu nagusiekin; giza eskubideak defendatzen dituzten emakumeen eta estatu-indarkeriaren biktimen senideen testigantzetan oinarritutako hainbat podcast; eta eskualdean giza eskubideen defentsa indartzen jarraitzeko proiektuaren topaketa- eta partaidetza-espazioetan kolektiboki prestatutako orientabide estrategikoak biltzen dituen dokumentu bat.

Proiekturako eLankidetzaren dirulaguntza 189.280,38 eurokoa izan zen.

El Salvadorreko gatazka armatuan sexu-indarkeriaren biktima izan diren emakumeentzako genero-ikuspegiaren estrategia juridiko-legala eraikitzen

Urteko lehen hiruhilekoan amaitu zen proiektua –Bizkaiko Abokatuen Elkargo Ohoretsuak (BAEO) 4.218 euroko laguntza eman zion–. Gatazka armatuan sexu-indarkeriaren biktima izan diren eta justizia eskatzen ari diren hamar emakumeri laguntzea izan zen ardatz nagusia. Orobat, jarraian azalduko ditugun hainbat ekintza abiarazi ahal izan ziren.

Lehenik eta behin, emakume demandatzaileen taldeak, Madeleine Lagadec Giza Eskubideak Sustatzeko Zentroak aholkatuta, hiru entzunaldi egin zituen Errepublikako Fiskaltza Nagusiaren Gatazka Armatuan egindako Delituak Ikertzeko Unitateko zazpi fiskalekin. Entzunaldi horietan, eta demandatzaileek eskatuta, zenbait konpromiso hartu ziren kasuak ikertzeko prozesuari dagokionez. Fiskaltzak bi konpromiso aipagarrienak hauek dira: 1) Ikerketen aurrerapenaren berri ematea aldizka (3 edo 4 hilean behin); 2) emakume demandatzaileekin egiten den edozein kudeaketaren berri ematea aldeztuz aurretik Madeleine Lagadec Giza Eskubideak Sustatzeko Zentroari.

Bigarrenik, *Voces anónimas. Mujeres víctimas de violencia social en la guerra civil salvadoreña* izeneko diagnostiko-txostena aurkezteko ekitaldi publiko bat egin zen, Madeleine Lagadec Giza Eskubideak Sustatzeko Zentroak sustatua emakume demandatzaileen taldeari laguntza juridikoa eta psikosoziala emateko. Ekitaldian 72 pertsonak hartu zuten parte.

Hirugarrenik, tailer bat antolatu zen emakume demandatzaileekin, estatuaren aurrean justizia exijitzeko prozesuan egindako ibilbide pertsonal eta kolektiboa aztertzeko eta zailtasun

handienak identifikatzeko. Azkenik, prestakuntza-jardunaldi bat egin zen El Salvadorreko giza eskubideen mugimenduko eta mugimendu feministako 30 emakumerekin. Gatazka armatuetan sexu-indarkeria auzipetzeko nazioarteko esperientziei, estatu-mailan dauden lege-tresnei eta feminismoak ekintza-eremu horretan egiten dituen ekarpenei buruzkoa izan zen.

“Voces anónimas. Mujeres víctimas de violencia social en la guerra civil salvadoreña”
txostenaren aurkezpena.

Giza Eskubideak Mendebaldeko Saharan

Lan-ildo horretan garatutako ekintzek jarraipena eman zieten giza eskubideak defendatzen dituzten Saharako antolakundeen gaitasunak indartzeko prozesuei, Saharako biktimen egia ikusarazteko eta justizia eta erreparazioa eskatzeko ekintzak bultzatzeko, giza eskubideen ikerketaren, biktimei laguntzeko prozesuen sustapenaren eta aurkikuntzen hedapenaren bidez.

Kideak: Tatiana Montenegro Garay, Almudena Sainz González. Kolaboratzaileak: Irantzu Mendia Azkue, Gloria Guzmán Orellana, Maite Fernández-Villa, Andrea Gago Menor, Aminatou Haidar, El Ghalia Djimi, Mina Baali, Abba El Haissan, Abdeslam Aomar, Leire Padilla, Sol Yañez, Luis Mangrané, Francisco Etxeberria, Carlos M. Beristain, Juan Soroeta, Laura Daudén, Omaima Abdeslam, Cheija Abadalahe, Fatma Galia Ali Lud.

Giza eskubideak Mendebaldeko Saharan: biktima sahararren egia ezagutu eta bidelaguntza prozesuak sustatu ikuspegi psikosozial eta genero ikuspegi batetik (P362K-2023)

2024an, Saharako lantalde bati prestakuntza eman zitzaion, gerrako eta gizateriaren aurkako krimenak ikertzeko printzipio eta gidalerroei buruz. Talde horrek 64 testigantza jaso zituen, 2020ko azaroan Fronte Polisarioaren eta Marokoren arteko gerrari berriz ekin ondoren, Marokoko armadaren droneekin egindako erasoen biktima izan ziren Saharako zibilen kasuei buruzko dokumentaziorako. Agente komunitarioei sarrerako prestakuntza eman zitzaion, Saharako biktimei eta giza eskubideen urraketen biktimen senideei laguntza psikosoziala emateko; Mendebaldeko Saharako gatazkaren ondorioz kaltetutako sahararrei laguntza psikosoziala emateko informazioa jaso zen. Giza eskubideen aldeko Saharako eragileen arteko 6. Topaketa (*onLine*) egin zen, *Giza eskubideen aldeko aktibismoari buruzko belaunaldien arteko elkarrizketa: Saharako belaunaldien artean zubiak eraikitzen izenarekin*, eta 137 pertsonak hartu zuten parte (% 54 emakumeak). Horien artean, ekintzaileak, giza eskubideen antolakundeetako ordezkariak eta Saharako gobernua.

Insumisas dokumentalak bere ibilbidea jarraitu zuen, eta EAeko, Espainiako eta nazioarteko hainbat herritan aurkeztu zen (Europa eta Latinoamerika), bai proiektzio publikoetan, bai zinema-

jaialdietan. Sari ugari jaso zituen, besteak beste, 2. saria *FiSahararen XVIII. edizioan (SEAD)*. *Insumisas* dokumentala, *Que salga todo a la luz* txosteneko aurkikuntzak zabaldua, lagungarria izan da hainbat publiko Mendebaldeko Sahara okupatuan emakumeen eskubideen urraketa-egoerari buruz informatu eta sentsibilizatzeko. Haien kausaren defentsan duten erresistentziaren eta ahalduntzearen balioa azpimarratzen du. Hegoak giza eskubideei buruz egindako txostenetan oinarrituta, Saharako herriaren giza eskubideen egoerari buruzko hausnarketa- eta eztabaida-espazioak sustatu ziren diasporako saharar komunitatearen artean.

Antolakunde bazkideei (AFAPREDESA, CONASADH, ISACOM) laguntza ematen jarraitu zen, biktimei laguntzeko, kideak prestatzeko eta nazioarteko erakundeetan eragiteko ekintzak egiteko (bereziki Mendebaldeko Saharako eremu okupatuetatik datozen giza eskubideen emakumezko defendatzaileek sustatutakoak).

Euskal Fondoak 85.000 euroko dirulaguntza eman zion proiektuari.

FiSahararen XVIII. edizioa (SEAD). Argazkia: ©Sergio R. Moreno.

Ahantzuraren aurka: memoria eta erresistentzia sahararra Mendebaldeko Saharako giza eskubideen urraketa-aren aurrean (P375-2024)

Proiektua 2024ko abenduan hasi zen, eta haren helburua da, giza eskubideen arloko saharar antolakunde indartuekin, giza eskubideen defendatzaileekin eta diaspora sahararreko gazteekin batera, ikerketa-, hedapen- eta eragin-ekintzak sustatzea, egia aitortzeko eta Saharako

herriaren aurka egindako giza eskubideen urraketa larrien aurkako zigorgabetasunaren aurka borrokatzeko.

Kasuak dokumentatzeko fase bat izango da, Marokok edo Espainiak (hala badagokio) Saharako herriaren aurka egindako giza eskubideen urraketa larrien aurkako zigorgabetasun-mailari buruzko sistematizazio-txosten bat egiteko; EAEn frankismoaren saharar biktimen eragin-lanerako eta memoria demokratikorako jardunaldi publiko bat eta ekintzak egingo dira; Saharako antolakundeek giza eskubideen arloan ikertzeko dituzten gaitasunak indartuko dira, eta haien funtzionamendurako, biktimei laguntzeko eta eragin-ekintzetarako laguntza emango zaie. Era berean, Saharako diasporako gazteek giza eskubideen sustapenean partaidetza aktiboa izatea bultzatuko da.

Proiektua Euskal Fondoak babesten du, 102.000 euroko dirulaguntzarekin.

3.1.3. Garapenerako eta nazioarteko lankidetzarako politiken koherentzia

EHUren esparruan (GIU21/2011) 2022-25 aldirako onartutako taldearen ikerketa-ildoek nazioarteko lankidetzari eta garapenari buruzko eztabaiden analisi kritikoa dute ardatz.

Bere lan-arloen artean daude 2030 Agendaren eta garapen jasangarrirako helburuen azterketa, eta horien inplikazioak, ezarpena, ondorioak eta kontraesanak azpimarratzen ditu. Ildo horretan, garapenerako politiken koherentziaren zeregina ere aztertzen da, baita nazioarteko lankidetzaren sistema, haren eragileak eta tresnak ere. Taldeak entitate deszentralizatuen eta unibertsitatearen rolari erreparatzen dio, bai eta zeharkako gaiei ere, hala nola garapen-gaietako genero-alborapenekin edo elikadura-burujabetzarekin lotutako alderdiekin zerikusia dutenei, besteak beste.

“Agenda globalak eta nazionalak antolatzea: 2030 Agenda European eta Latinoamerikan ezartzeko prozesua” proiektua amaitu da. Zientzia, Berrikuntza eta Unibertsitate Ministerioaren finantzaketa izan zuen ekimenak, eta Madrilgo Unibertsitate Konplutentsea eta Sevillako Loiola Unibertsitatearekin batera egin zen.

Gainera, Gipuzkoako Foru Aldundiarekin (GFA) eta haren *Etorkizuna Eraikiz* programarekin lan egiten jarraitu da. 2024an, Aldundiaren Bizitza Independenterako Programa ebaluatu da, EHUren eta Gipuzkoako Desgaitasun Fisikoa duten Pertsonen Federazio Koordinatzailearen (ELKARTU) arteko hitzarmenaren esparruan.

Hegoak GFArekin duen hitzarmen baten zati gisa, azterlan bat egin da eredu agroekologikoaren eskala-jauziari eta nazioarteko lankidetzarako ikasgaiei buruz, Gipuzkoako eta Ekuadorreko kasu-azterketekin.

Bestalde, 2024ko irailean, kontratu bat hasi zen Nazioarteko Lankidetzarako Estatu Idazkaritzarekin, Espainiako unibertsitateen eta ikerketa-zentroyen nazioarteko lankidetzari buruzko txosten estrategiko bat egiteko, unibertsitate parte-hartzaileen talde zabal bat gidatuta.

2024an, artikuluak argitaratu dira Espainiako eta atzerriko aldizkarietan; gai hauek jorratzen dituzte, besteak beste: ekonomia zirkularra, ekoberrikuntza eta gizarte-ekonomia, edo 2030 Agenda unibertsitate-curriculumean txertatzea, zerbitzu-ikaskuntzaren instituzionalizazioaren bidez. Modu berean, 2030 Agendaren ezarpenarekin (Garapenaren Ikerketen Nazioarteko Biltzarra, Madril), ikaskuntza eraldatzailearekin (Utrecht, Herbehereak) edo barne- eta kanpo-dimentsioak goi-mailako hezkuntza-instituzioetan (Padua, Italia) txertatzearekin lotutako eztabaidetan parte hartu da, baita politiken koherentziarekin lotutako ikastaroetan ere (Gipuzkoako Foru Aldundia).

Garapenaren Ikasketen Espainiako Sarean (REEDES) aktiboki parte hartzen jarraitzen da. Iratxe Amianok zuzendaritza-batzordeko diruzain izaten jarraitzen du, eta Andrés Fernando Herrera da koordinatzailea. Irati Labaienek GFAREN lankidetzak mahaian parte hartzen du.

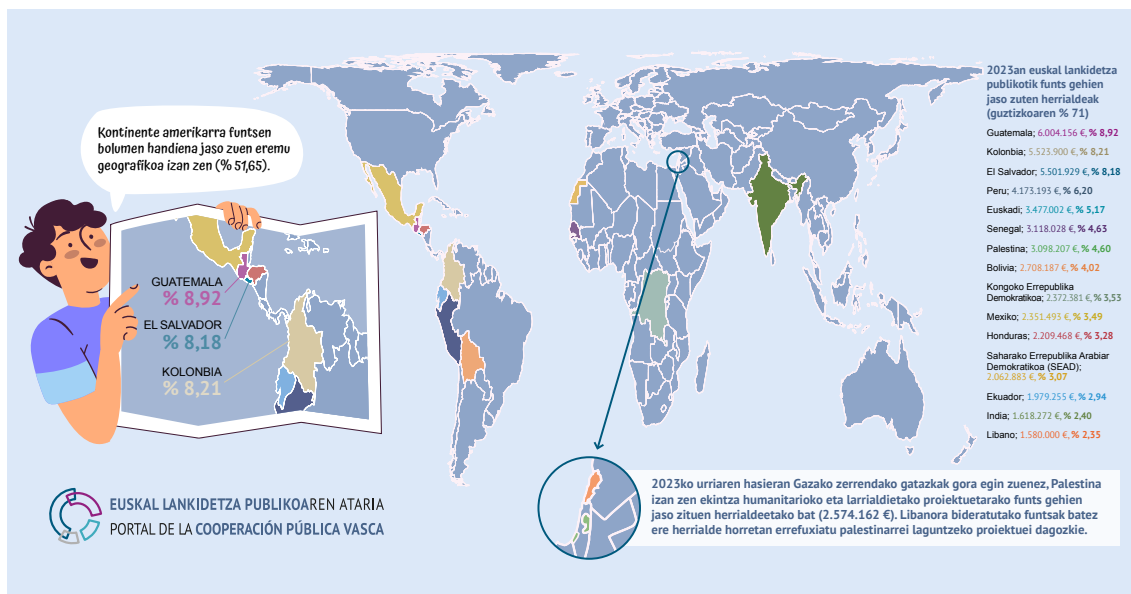
Kideak: Jorge Gutiérrez (ikertzaile nagusia), Iratxe Amiano, Andrés Fernando Herrera, Irati Labaien, Eduardo Malagón, Ignacio Martínez, Mª José Martínez, Koldo Unceta.

Euskal Lankidetzaren Publikoaren Ataria

Euskal Lankidetzaren Publikoaren Atariarekin lotutako lanarekin jarraitu da. Atari hori talde honek bultzatutako erakundearteko ekimena da, eta nazioarteko lankidetzaren arloko gardentasuna, harmonizazioa eta koordinazioa bultzatzea du xede.

Tresna horrek 2014tik ematen ditu informazioa eta datuak. Erakunde hauek hartzen dute parte: Eusko Jurlaritzak / eLankidetzak – Lankidetzarako eta Elkartasunerako Euskal Agentzia; Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako foru-aldundiak; Bilboko, Donostiako eta Gasteizko udalak, eta Euskal Fonda – Lankidetzarako Euskal Toki Erakundearen Elkarteak. 2024an, Zarauzko Udalak bat egin du erakunde horiekin.

2024ko jardueren artean, bederatzi erakunderen proiektuak eguneratu dira, Zarauzko 2014tik aurrerako datuak barne. *Euskal lankidetzaren zifratuak 2023* izeneko urteko txostena eta *Euskal lankidetzaren zifratuak 2014-2023* aurretiako txostena egin dira.

3.1.4. Hezkuntza

Hainbat krisik zeharkatutako egungo errealitate konplexuan, guretzat, hezkuntza-ekinbide emantzipatzailea da bizitzaren jasangarritasuna garapen-eredu kapitalista, heteropatriarkal eta kolonialaren berezko logiken aurretik jarriko duen ereduraz igarotzeko estrategia. Hezkuntzaren eta nazioarteko lankidetzaren panoraman nagusi izan diren orientabide sektorialak ezagutzera emateko, ezinbestekotzat jotzen dugu antolakundeen eta gizarte-mugimenduen arteko antolaketa, ikuspegi feminista eta internazionalistarekin. Beraz, dimentsio politikoa helburuetan eta gizarte-aldaketarako proposamen pedagogiko eta estrategikoetan txertatzen duen hezkuntzaren alde egiten dugu lan.

Kideak: Gema Celorio, Juanjo Celorio, Iris Murillo eta Amaia del Río. Kolaboratzaileak: Amaia Eiguren, Analia E. Leite, Axel Rojas, Beatriz Martínez, Begoña Zabala, Diana Granados, Enrique J. Díaz, Elikagai Justiziako Taldea, Joseba Sainz de Murieta, Joserra Díez, Humberto Tommasino, Idoia Marcellán, Ignacio Rivas, Igor Ahedo, Imanol Telleria, Inma Cabello, Julio Jaime, Luis Torrego, Maitane Picaza, Mari Luz de la Cal, Monike Gezuraga, Nacho Álvarez, Robinzon Piñeros, Susana Irisarri, Teresa Coma eta Unai Ortega, besteak beste.

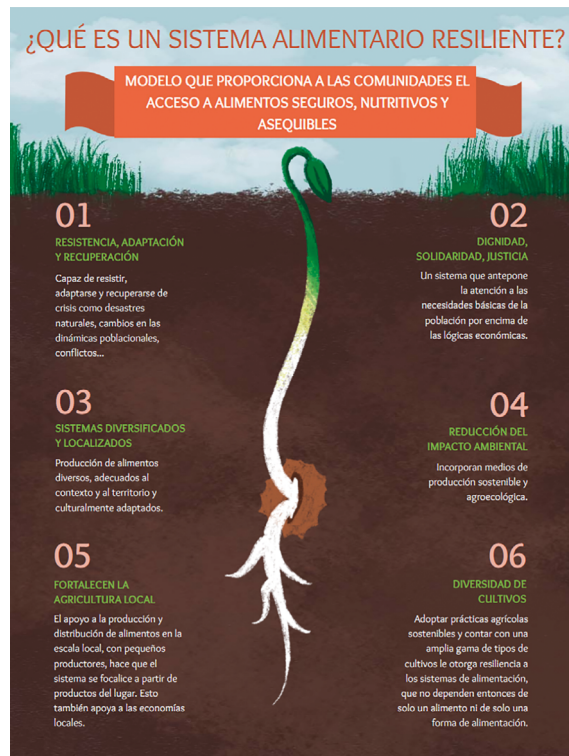
Hitzarmena Justizia Alimentaria-rekin Gurasoen eskola, GJHekin bat datorren elikadura osasungarria eta jasangarria sustatzeko (2018/PCONV/001254)

2024an itxi da hitzarmen hau, zeina 2019ko urtarrilean hitzartu genuen Elikagai Justiziak eta Hegoak. Guraso elkarteak 40 federazio baino gehiagorekin eta Andaluzia, Aragoi, EAE, Balear Uharteak, Madril eta Valentziako 150 guraso elkarte baino gehiagorekin lan egitea lortu dugu. Espainian, halaber, Guraso Elkarteak Espainiako Konfederazioaren (CEPA) laguntza eta lankidetzak izan dugu.

Sei urte hauetan, guraso elkarteak eta haien egitura antolatuek prestakuntza eta laguntza eman diegu, eskola-jantokiak eta elikadura-interakzioak (gosariak, askariak, jaiak, txangoak, irteerak, bisitak...) izaten diren gainerako espazioak hobetzeko proposamenak elkarrekin sortze aldera. Helburua beti izan da elikadura osasungarri, bidezko eta jasangarriko eskubidea zabaltzea.

Programa garatzean, garrantzi berezia eman diogu elikadura-trantsizioko prozesu horiek bultzatu ahal izateko beharrezkoak diren gaikuntzari eta prestakuntzari. Inplikaturako kolektibo mota bakoitzari (familiak, jantokiko hezitzaileak eta sukaldeko langileak) zuzendutako ikastaro espezializatuak sortu ditugu. Prestakuntza horiek aurrez aurrekoak izan ziren hasieran, baina gerora egokitu egin dira, programaren webgunearen bidez ikastaro autokudeatu gisa eskaintzeko. Horrela, ikastaroak beti daude eskuragarri, eta bakoitzaren beharretara eta erritmoetara egokitu daitezke.

Azkenik, azaroaren 12an, *Elikadura trantsizioko prozesuak. Ikaspenak eta iradokizunak* argitalpena aurkeztu genuen *webinario* batean. Testu horrek hiru hizkuntzatan (gaztelaniaz, euskaraz eta katalanez) jasotzen ditu laguntza-esperientzia horretako ikaskuntzak. Dokumentuan, elikadura-trantsizioko prozesuak abian jartzeko eta kontrastatzeko beste entitate batzuek beste espazio batzuetan garatutako antzeko esperientzietatik ikasteko interesa duten beste kolektibo antolatatu batzuentzat (auzo-elkarteak, aisialdiko taldeak, sindikatuak...) baliagarriak izan daitezkeen ikaskuntzak berreskuratzen saiatu gara. Era berean, dibulgazio gisa, *Elikadura-trantsizio pertsonal eta kolektiborako gida praktikoa* argitaratu da.

2024a hitzarmenaren indarraldiko azken urtea izan denez, baliabideen katalogo zabala, gida didaktikoak, errezetak, denboraldiko egutegiak, ikus-entzunezko kapsulak eta podcastak ikastetxeen eta familien esku uzten saiatu gara. Hori guztia interesa duen edozein pertsonaren edo kolektiboren eskura dago, programaren webgunean: *Alimentar es educar*.

Hitzarmen hori partzuergoko buru den Bidezko Elikadurarekin gauzatu da, eta 1.300.000 euroko dirulaguntza orokorra eman dio Garapenerako Nazioarteko Lankidetzaren Espainiako Agentziak (AECID).

Hitzarmena Justicia Alimentaria-rekin: “Unibertsitate kritiko eta eraldatzailea. Ikuspegi ekosozial eta ekofeminista klima-krisiari eta krisi sozialaren aurrean, elikadura eskubidea aldaketa-ardatz hartuta” (2022/PCONV/000482)

Hitzarmen honen bigarren urtean, lehenetsuneko helburua izan da hitzarmenak barne hartzen dituen autonomia-erkidegoetan (Andaluzia, Aragoi, Balear Uharteak, EAE, Gaztela-Mantxa, Katalunia, Madril, Melilla eta Valentziako Erkidegoa) lantzen ari garen hezkuntzako 12 fakultateekin harremana finkatzea. Ez diogu uzten beste fakultate eta gradu batzuetako irakasleei laguntzeari; dena den, hezkuntza-fakultateak lehenesten ditugu etorkizuneko irakasle eta gizarte-hezitzaileen prestakuntzan duten zeregina bermatzen duen efektu biderkatzailea dela eta.

Irakaskuntzaren eta ikerketaren arloan, lankidetzan ari gara Argentinako (Quilmesko Unibertsitatea), Kolonbiako (Caucako Unibertsitatea) eta Uruguaiako (Errepublikako Unibertsitatea)

unibertsitateekin. Aurten, gure lurraldeetako unibertsitate- eta gizarte-eragileen mapa zabaldu dugu. Irakasleekin topaketak egin eta lankidetzak hasi ditugu, beren irakaskuntza- eta ikerketa-jarduerari laguntza eman diezaioketen maleta pedagogikoak egiteko.

Gradu amaierako lanekin (GRAL) lotutako ikerketak garatzeko elikadura-gaiak aukeratu zituzten Lehen Hezkuntzako eta Gizarte Hezkuntzako ikasleei ere lagundu diegu.

Modu berean, unibertsitateek unibertsitate-komunitatearen eta, oro har, gizartearen osasuna eta ongizatea sustatzen duten entitate gisa duten zeregina sustatzeko, aurrerapausoak eman dira Unibertsitate Jasangarrien Espainiako Sarearekin lankidetzan, unibertsitate-kafetegien lizitazioetarako «ereduzko baldintza-agiri» bat diseinatzeko.

Unibertsitate-dinamizazioaren ardatzari dagokionez, ikasleen antolakundeekin harremanak ezarri dira, ikastetxeetako eta lanbide-eremuetako elikadura-arazoak ezagutzera emango dituzten ekintzetan laguntze aldera. Nekazaritza-ekologiako azokak antolatu dira hainbat campusetan (Leioakoa, EAEn, besteak beste); hala, tokiko ekoizleak harremanetan jarri dira tokian tokiko unibertsitate-komunitateekin, sasoiko eta hurbileko produktuen kontsumoa sustatzeko interesa lehen eskutik ezagutarazteko eta, horrela, elikadura osasungarria, bidezkoa eta jasangarria zabaltzeko.

Hitzarmena 2023-2026 aldirako da, eta Bidezko Elikadurarekin (partzuergoko burua) batera egiten da. Hitzarmena egikarituko den 4 urteetarako, Garapenerako Nazioarteko Lankidetzaren Espainiako Agentziaren (AECID) 1.5000.000 euroko dirulaguntza du. Informazio gehiago nahi izanez gero, jo [Red Alimentación](#) sarearen webgunera.

Euskal-kolonbiar artikulazioa, hezkuntza askatzailea eta ikerketa kritiko kolaboratiboa esperimentatzeko, ikasteko eta komunikatzeko. "Articuladxs II" (PRO-2023K3/0028)

Articuladxs proiektuaren bigarren fasea, eLankidetzeta – Lankidetzarako eta Elkartasunerako Euskal Agentziak finantzatua eta Caucako Unibertsitatearekin (UNICAUCA) eta Hego Kolonbiako Unibertsitatearekin (USCO) elkarlanean gauzatua, kultura akademikoaren eta Iparraldeko eta Hegoaldeko gizarte-ekoizpen globalizatuaren arteko artikulazio-logiketan aurrera egitean oinarritu da.

Ikasleei beren lan akademikoetan hezkuntza emantzipatzailearen proposamena txertatzeko laguntza- eta orientazio-mintegiak emateaz gain, beste bi jarduera nagusi egin dira Bilbon: partaidetzazko ikerketa-ekintzari buruzko jardunaldiak eta bizitzaren defentsarekin eta bakearen eraikuntzarekin lotutako ikuspegi ekosoziala unibertsitateko curriculumean lantzeko tailerrak. Bi ekimen horiek gizarte-eraldaketarekin konprometitutako ikerketa-proposamenean sakontzen eta gizarte- eta hezkuntza-eragilearen arteko artikulazioa indartzen saiatu ziren.

UNICAUCA eta USCOREkin egindako aliantzatik eratorritako ikaskuntzak funtsezkoak izan dira, ikerketa-ibilbide zabala baitute, beren lurraldeetan garatu diren gizarte-prozesuei lotua.

Proiektuaren esparruan, irailean *Hariak. Recreando la educación emancipadora* birsortzen aldizkariaren hamabosgarren zenbakia argitaratu dugu. Kasu honetan, monografikoak ikerketa konprometituari heltzen dio, pertsonak eta haien premiak erdigunean jartzen dituen eta gizarte-prozesu emantzipatzaileekin inplikatzeko den analisi kritikorako eta eraldaketarako tresna gisa. Pastora Filigranaren eta La Corrala Ikasketa Antropologikoen Taldearen lankidetzak planteamendu horretan oinarritzen dira. Ikerketa kapitalista estraktibistaren eredutik ezagutza sortzeko eredura igarotzen laguntzen du, guztion ongiaren koordinatuetatik abiatuta.

Proiektuak eLankidetzeta – Lankidetzarako eta Elkartasunerako Euskal Agentziaren 232.137,08 euroko dirulaguntza du.

Unibertsitate Hedapen Kritikoa. Herritartasun globala eraikitzeko konpromiso sozialaren proposamena, pandemia osteko testuinguruan (2022/PRYC/001032)

Denbora luzez, unibertsitatearen hedapena –irakaskuntzarekin eta ikerketarekin batera– unibertsitatearen funtzio nagusietako bat izan da. Unibertsitatearen hedapena "unibertsitatearen hirugarren misioa" da, eta unibertsitatea eta gizartearen lotzen dituzten proposamen guztiak biltzen ditu. Proiektuak funtzio horren zentzu kritikoan sakondu nahi du, unibertsitatearen eta bere komunitatearen artean zubiak ezartzeko interesarekin, unibertsitatea komunitatearen premien menara jarrita eta gizarte-eraldaketako prozesuetan funtsezko eragile gisa kokatuta.

Argazkia: Iris Murillo.

Europar iruditerian, ijtoek izan behar ez dena irudikatzen dute

Pastora Filigrana. Zuzenbideko lizentzia burutu zuen 2004an Sevillako Unibertsitatean, eta, gaur egun, Sevillako Abokatuaren Elkargo Oihortsuko jarduneko abokatua da. Lan- eta sindikatu-zuzenbidean espezialista da, eta atzerriarrei buruzko zuzenbidean aditua. 2010ean, Giza Eskubideak, Kulturartekotasuna eta Garapena masterra burutu zuen Sevillako Pablo Olavide Unibertsitatean. 2015ean, Ekonomia Sozialeko Enpresen Zuzendaritzako Aditu titulua lortu zuen Andaluziako Ekonomia Sozialeko Eskolan. 2012az geroztik, kooperatibista da. Arrazakeriaren aurkako ekintzailea da, eta *El pueblo Gitano contra el Sistema* Mundu Liburuaren egilea.

Paulo Freirei jarraituz, esan ohi dugu hezkuntza kritiko emantzipatzailea proposamen askatzailea dela zapalduetako pertsonentzat, komunitateentzat eta herritartar. Ijtoen herriak oso ondo ezagutzen dituzte zapalkuntza-sentimendua eta askatasun-desira. Jakin nahiko genuke zer den zuzentzat hezkuntza emantzipatzailea.

Pastora Filigrana. Ni ez naiz hezitzailea, ez dut hezkuntzan zuzenean lan eginen, baina, nik ulertzen dudanez, hezkuntza emantzipatzaileak zerikusia du pertsonen kritika errealitatearekin eta tresna nahikoa izatearekin pertsona guztiek modu kritikoan pentsatu ahal izateko, ez datelako konformatu "hau hala da eta ez dago besteala egitea".

2023an abian jarritako proiektuari esker, unibertsitatearen hedapenak Espainian gaur egun duen egoera aztertu ahal izan da, eta hausnarketarako eta eztabaidarako hainbat gune sortu dira, unibertsitatearen hedapen kritikoko esparru propio baterantz aurrera egiteko helburuarekin. Hori guztia Granadako Unibertsitatearen, Leongo Unibertsitatearen, Malagako Unibertsitatearen, Murtziako Unibertsitatearen, Nafarroako Unibertsitate Publikoaren, Valladolideko Unibertsitatearen, Zaragozako Unibertsitatearen eta Euskal Herriko Unibertsitatearen artean egin da. Hala-ber, elkarlanean aritu dira Caucako Unibertsitatea (Kolonbia) eta Errepublikako Unibertsitatea (Uruguai).

Burututako jardueren artean, nabarmentzekoak dira, alde batetik, unibertsitatearen hedapenari buruzko diagnostikoa –unibertsitatearen funtzio hori aztertzen du Espainiako zortzi unibertsitate publikotan–, eta, bestetik, Unibertsitate Hedapen Kritikoari buruzko I. Jardunaldiak, Granadako Unibertsitatean (UGR) egindakoak. Jardunaldi horietan, Granadako Amaierako Adierazpena egin zen modu kolektiboan. Hezkuntza-proiektu kritikoa defendatzen du, unibertsitatea gizarte-prozesu eraldatzaileetan laguntzeko gaitasuna eta borondatea duen eragile estrategiko gisa kokatu ahal izateko. Adierazpena, bost aldarrikapen zehatzekin batera, poster formatuko dokumentu batean jasotzen da. Espainiako unibertsitate publiko guztietara bidali da.

Garapenerako Nazioarteko Lankidetzaren Espainiako Agentziaren (AECID) 108.091,00 euroko dirulaguntza du proiektuak.

3.2. Garapenari buruzko Ikasketen arloko doktorego-tesiak

Hegoak koordinatzen duen EHUko Garapenari buruzko Ikasketak Doktorego Programan, 2024aren amaieran, 78 tesi zeuden matrikulatuta. Horietako hamahiru 2024-2025 ikasturtean matrikulatu dira lehen aldiz (bi emakume eta hamaika gizon): lau pertsona EAEkoak dira, bat Espainiakoak, sei Latinoamerikakoak, bat Georgiakoa eta bat Erresuma Batukoa.

2024an, guztira, zazpi doktore-tesi defendatu ziren programaren esparruan. Honako tesi hauek defendatu dituzte 2024an Hegoako irakasleek:

1. *Escalabilidad del Sumak Kawsay: aprendizaje desde el Sur para la transformación social.* Ignacio Garay Fernándezek defendatua eta Imanol Zubero Beascocheak zuzendua. Kalifikazioa: Bikain - Cum Laude.
2. *Implementación del capítulo étnico del Acuerdo de Paz de La Habana entre el Gobierno colombiano y las Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia (FARC) entre los años 2016 y 2023. Estudio de caso sobre el pueblo indígena awá y las implicaciones para este del caso 02 abierto por la Jurisdicción Especial para la Paz (JEP).* Nancy Johana González Cocak defendatua eta Karlos Pérez Alonso de Armiñok zuzendua. Kalifikazioa: Bikain.

3.3. Nazioarteko batzordeetan eta ordezkartzetan parte hartzea

Administrazio Publikoaren Euskal Aldizkariaren Aholku Batzordea, *Administrazio Publikoaren Euskal Institutua*, Eusko Jaurlaritza.

Agricultural and Resource Economics aldizkariaren ebaluazioa, Western Agricultural Economics Association.

Bikaintasuneko ikerketa-proiektuen ebaluazioa Poloniako National Science Centererrako.

Ecological Economics aldizkariaren ebaluazioa, Elsevier.

EHUko Ikasketa Feministak eta Generokoak Doktorego Programako Batzorde Akademikoa.

EHUko Ikasleen VII. Biltzarreko Batzorde Zientifikoa. Bilbo, urriak 26.

EHUren *Lan Harremanak* aldizkariaren Aholku Batzordea.

EKAIA – EHUko zientzia eta teknologia aldizkariaren Ingeniaritza atalaren argitalpena.

Ekuatorreko Unibertsitate Zentraleko (UCE) *Economía* aldizkariaren Batzorde Zientifikoa.

Energy Economics aldizkariaren ebaluazioa, Elsevier.

ENVECHO (ENVironmental CHOice): a scientific network of researchers using Discrete Choice Modelling in the field of environmental valuation sarearen Zuzendaritza Kontseilua.

Environment and Development Economics aldizkariaren ebaluazioa, The Beijer Institute of Ecological Economics.

FLACSO-Ecuador unibertsitatearen *Mundos Plurales-Revista Latinoamericana de Políticas y Acción Pública* aldizkariaren Argitalpen Kontseilua.

Garapenaren Ikasketen Espainiako Sareko (REEDES) Zuzendaritza Batzordea.

Garapenaren Ikasketen Nazioarteko VII. Kongresuko Batzorde Zientifikoa, Garapenaren Ikasketen Espainiako Sarea (REEDES) eta Madrilgo Unibertsitate Konplutentsea (UCM). Madril, maiatzak 30 eta 31.

Giza Eskubideen Defendatzaileak Aldi Batez Babesteko Euskal Programako (NARE) Aholku Batzordea.

Giza Eskubideen Defendatzaileak Aldi Batez Babesteko Euskal Programaren Hautaketa Batzordea.

“Hezkuntza Kritiko eta Inklusiboaren Nazioarteko III. Biltzarra. Praktika inklusibo eta sozialki konprometitu baterantz” delakoko Batzorde Zientifikoa eta komunikazioen ebaluazio-taldea Madrilgo Unibertsitate Konplutentsea. Irailak 27 eta 28.

Inguruak. Soziologia eta Zientzia Politikoaren Euskal Aldizkariaren Aholku Batzordea.

International Studies Association elkarteko Feminist Theory and Gender Studies Ataleko Batzorde Betearazlea.

Journal of Environmental Management aldizkariaren ebaluazioa, Elsevier.

Kolonbiako Uniminuto Unibertsitateko *Praxis Pedagógica* aldizkariaren Batzorde Zientifikoa.

Land Use Policy aldizkariaren ebaluazioa, Elsevier.

Madrilgo Unibertsitate Autonomoaren *Relaciones Internacionales* aldizkariaren Aholku Batzordea.

Munduko Ekonomia Elkarteko (SEM) Zuzendaritza Batzordea.

Research in Transport Economics aldizkariaren ebaluazioa, Elsevier.

Revista de Economía Crítica aldizkariaren Erredakzio Kontseilua.

Revista Española de Sociología aldizkariaren Aholku Batzordea.

Revista Iberoamericana de Economía Solidaria e Innovación Socioecológica, RIESISE aldizkariaren Aholku Batzordea.

Revista Iberoamericana de Estudios de Desarrollo aldizkariaren Argitaratzaile Kontseilua.

Sociología del Trabajo aldizkariaren Kontseilu Zientifikoa.

Valentziako Unibertsitate Politeknikoaren 2024ko ADSIDEO ikerketa-deialdiaren kanpo-ebaluazioan parte hartzea.

Water Resource Management aldizkariaren ebaluazioa, European Water Resources Association (EWRA), Springer Nature.

3.4. Hitzaldiak eta komunikazioak

ALBERDI BIDAGUREN, Jokin: "Kolonbian ba-keea eraikitzeari buruzko nazioarteko begirada", 2016ko *Bake Akordioak Ebaluatzen VII. Topaketa*, Estatuko Unibertsitate Sistemaren Gobernagarritasun eta Bake Mahaia (MPG-SUE), Tolimako Unibertsitatea (Ibague). *On-Line*, azaroak 21.

AMIANO BONATXEA, Iratxe: Komunikazioa, "Zerbitzu-ikaskuntza mapatzen Euskal Herriko Unibertsitatean (EHU). Ibiltzen jarraitzeko nondik gatozen jakitea". Komunikazioa, *Unibertsitateko Zerbitzu Ikaskuntzaren Espainiako XII. Kongresu eta Nazioarteko VI. Kongresuan* aurkeztua, Balear Uharteetako Unibertsitatea (UIB). Palma, irailak 25-27.

AMIANO BONATXEA, Iratxe: "Esperientzia bat zerbitzu-ikaskuntzaren instituzionalizazioantz: "S-L i3lab UPV/EHU- laborategi iraunkorraren kasua". Komunikazioa, *Unibertsitateko Zerbitzu Ikaskuntzaren Espainiako XII. Kongresu eta Nazioarteko VI. Kongresuan* aurkeztua, Balear Uharteetako Unibertsitatea (UIB). Palma, irailak 25-27.

ARCOS ALONSO, Ander; FERNÁNDEZ DE LA CUADRA LIESA, Itsaso; ARCOS ALONSO, Asier: Indarkeriari eta horrek Bizkaiko nerabeen maskulinitatearekin duen harremanari buruzko pertzepzioa, *Gizarte eta Hezkuntza Inklusioari buruzko VI. Nazioarteko Kongresua (CIISE)* Bilbo, maiatzak 24 eta 25.

ARCOS ALONSO, Asier; GARCÍA AZPURU, Amaia; FERNÁNDEZ DE LA CUADRA LIESA, Itsaso; GAINZA BARRENCUA, Xabier: "Hezkuntza berriztatze proiektua: ekonomia- eta

enpresa-fakultatean zerbitzu-ikaskuntzari esker garapen jasangarriaren helburuak (GJH) lantzen", *Etengabeko Prestakuntzari buruzko Nazioarteko V. Kongresua*. Ezagutzaren Nondoak. Paradigma emergenteak, gizarte-polarizazioa eta hezkuntza-errebisionismoa. Giza ezagutzaren erronka berriei heltzen. *OnLine*, azaroak 21 eta 22.

BARBA, Mikel; GARCIA-AZPURU, Amaia y ARCOS-ALONSO, Asier: "Immigrazioa, generoa eta diru-bidalketak. Latinoamerikako biztanleriaren kasua EAEn", *Ekonomia Kritikoari buruzko XIX. Jardunaldiak*, Ekonomia Kritikoaren Elkarte eta Santiago de Compostelako Unibertsitateko (USC) Ekonomia Zientzien Fakultatea. Santiago, ekainak 12-14.

BASTERRETXEA MARKAIDA, Imanol; FERNÁNDEZ SAINZ, Ana; GUTIERREZ GOIRIA, Jorge; SANTOS LARRAZABAL, Josu: "Beyond Assumptions: Unveiling the Eco-Innovation Landscape in Worker Cooperatives vs. Investor-Owned Manufacturing Firms", ICA (International Cooperative Alliance) CCR Europe Research 2024. Dundee, Erresuma Batua, ekainak 24-26.

BESOZZI, Sheida: "Continuum of resistance: first-generation Iranians in Spain", *Diaspora from the Middle East and Muslim World*, Agency and Impact on Global Politics, School of Governance and International Affairs, Durham University. Durham (Erresuma Batua), ekainak 13.

BESOZZI, Sheida: "Erresistentzia-continuum: irandarren lehen belaunaldia Espainian

eta Zan, Zendegi eta Azadi mugimenduak”, *AECPA Politika eta Administrazio Zientziaren Espainiako Elkartearen XVII. biltzarra*. Burgos, uztaialak 22-24.

BESOZZI, Sheida: “Identity and belonging in diaspora resistance: Iranians in Spain”, *14th Biennial Iranian Studies Conference AIS*. Mexiko Hiria, abuztuak 12-15.

BESOZZI, Sheida: “Being a non-activist in the diaspora: resistance stories from first-generation Iranian women located in Spain”, *Geopolitika eta Eremuko Ikerlanen I. Nazioarteko Kongresua (GEINK)*. Bilbo, irailak 11-13.

BESOZZI, Sheida: “Mujer, Vida y Libertad: Iranians in Spain Practicing Resistance”, *Middle East Studies Association 58th Annual Meeting. OnLine*, azaroak 11-16.

BIDAURRATZAGA AURRE, Eduardo; COLOM JAÉN, Artur; SAINZ DE MURIETA ZUGADI, Elisa: “Klima-aldaketaren eta kanpo-zorren arteko harremana Afrikan: Mozambikeraren kasua”. *Ekonomia Kritikoari buruzko XIX. Jardunaldiak*, Ekonomia Kritikoaren Elkartea eta Santiago de Compostelako Unibertsitateko (USC) Ekonomia Zientzien Fakultatea. Santiago, ekainak 12-14.

BUENO MENDIETA, Gorka; PÉREZ-IRIBARRÉN, Estíbaliz; DE BLAS, Maite; ZUAZO, Iñaki; DE LA TORRE, Eduardo et al.: “Inventory definition for the calculation of the environmental and organisational footprint of the UPV/EHU”, *International Conference on Socio-Environmental Footprints (ICSEF)*, EHU. Gasteiz, ekainak 13 eta 14.

CASTRILLO Leire; OION ENCINA, Raket: “Arteterapiaren bidezko talde-lan soziala elikadura-nahasmenduen prebentzioan”, *Osasunari, Ongizateari eta Gizarteari buruzko Nazioarteko XIV. Biltzarra*. Malmö, Suedia, urriak 3 eta 4.

CRETU TAPOI, Anca: “Unibertsitateak eta bakearen eraikuntza: ez ikusiarena egiten dute ala aldaketa eragiten dute?”, *I. International Conference on Geopolitics and Area Studies*, Euskal Herriko Unibertsitatea (EHU). Bilbo, irailak 11-13.

CRETU TAPOI, Anca: “What Role for Universities in Peacebuilding? Insights from Colombia”, *HAPP PIR Seminar*, Queen's University Belfast. Belfast, azaroak 28.

DEL LA CAL BARREDO, María Luz: “The Economic Gender Gaps Agenda”. Hitzaldi gonbidatua, *ASEPELT Ekonomia Aplikatuaren XXXVII. Nazioarteko Biltzarrean: The new challenges of economic policy: reglobalization vs de-globalization*. Elx, ekainak 21.

DEL LA CAL BARREDO, María Luz; MARTÍNEZ TOLA, Elena María: “Zaintzaren mugikortasunaren zenbatespena EA Eren kasurako”. Ahozko komunikazioa, *Ekonomia Kritikoari buruzko XIX. Jardunaldietan*. Santiago, ekainak 12-14.

ETXANO, Iker; JIMÉNEZ-ZUMALDE, Irene; BENGOCHEA, Izaskun: “Jasangarritasun ekologikoa garapenerako lankidetzan? Gipuzkoako lurralderako analisi bat”, *Garapenaren Ikasketen Nazioarteko VII. Kongresua*. Madril, maiatzak 29-30.

FERNÁNDEZ DE LA CUADRA LIESA, Itsaso; ARCOS ALONSO, Asier; BARBA DEL HORNO, Mikel, MARTÍNEZ PORTUGAL, Tania; ARCOS ALONSO, Ander: “Herritartasun inklusiboa eraikitzea ikasgelatik: ekonomia soziala eta solidarioa aldaketarako palanka gisa”, *Gizarte eta Hezkuntza Inklusioari buruzko VI. Nazioarteko Biltzarra (CIISE)*. Bilbo, maiatzak 24 eta 25.

GARCIA-AZPURU, Amaia; IZAGIRRE-OLAIOLA, Julen; ETXEZARRETA-ETXARRI, Aitziber; DÍAZ, Liseth: “Kooperatiba, emakume etorkinak zaintza-sektorean ahalduntzeko bide gisa. EA Eren kasua”, *Ekonomia Kritikoaren XIX. Jardunaldiak*, Ekonomia Kritikoaren Elkartea eta Santiagoko Unibertsitateko (USC) Ekonomia Zientzien Fakultatea. Santiago, ekainak 12-14.

GARMENDIA, Eneko; BARINAGA-REMENTERIA, Itziar; ERAUSKIN-TOLOSA, Artizar; BUENO MENDIETA, Gorka; PÉREZ-IRIBARRÉN, Estíbaliz; ETXANO GANDARIASBEITIA, Iker et al.: “Improving the social impact of Higher Education Institutions: Combining SO-LCA and

Multi-Criteria Evaluation”, *International Conference on Socio-Environmental Footprints (ICSEF)*, EHU. Gasteiz, ekainak 13 eta 14.

GUTIERREZ GOIRIA, Jorge; LABAIEN EGI-GUREN, Irati; MALAGON ZALDUA, Eduardo; MARTINEZ HERRERO, María José: “2030 Agenda praktikan jartzea: Frantziaren kasua (2015-2023)”, *Garapenaren Ikerketen Nazioarteko VII. Biltzarra. Trantsizio justuak eta garapen jasangarrirako itunak*, Garapenaren Ikasketen Espainiako Sarea (REEDES), Madrilgo Unibertsitate Konplutentsea (UCM) Madril, maiatzak 30-31.

HOYOS, David: “Life-Cycle Thinking into Cost Benefit Analysis: The case of High-Speed Rail”, *11th International Conference on “Energy, Sustainability and Climate Crisis” (ESCC 2024)*. Korfu, Grezia, abuztuak 26-30.

INZA BARTOLOMÉ, Amaia; MALCORRA OCHOTORENA, Mikel; OION ENCINA, Raket; IZAOLA ARGÜESO, Amaia et al.: “Gipuzkoako Foru Aldundiaren Bizitza Independentetarako Programa: diziplina anitzeko ebaluazioa”, *Espainiako XV. Soziologia Biltzarra*. Sevilla, ekainak 26-29.

JIMÉNEZ-ZUMALDE, Irene: “Bakearen eraikuntzan tokiko ikuspegia txertatzea. Sierra Leonako Egiaren eta Adiskidetzearen Batzordearen kasua”, *Trantsizio justuak eta garapen jasangarrirako itunak*, Madrilgo Unibertsitate Konplutentsea (UCM). Madril, maiatzak 30 eta 31.

MENDIA AZKUE, Irantzu: “Sexu- eta genero-indarkeria gatazka armatuetan eta bizirik atera diren emakumeek justiziarako sarbidea izatea”, *Isiltasunaren eta zigorgabetasunaren aurkako ahotsak jardunaldiak*, Huacal. Barzelona, ekainak 12.

MENDIA AZKUE, Irantzu: “Generoa eta justizia trantsizionala”, *Genero-ikuspegidun justizia trantsizionalari buruzko nazioarteko foroa*, NBE Emakumeak, El Salvador. *OnLine*, ekainak 19.

OION ENCINA, Raket: “Emakumeek politikan parte hartzeko oztopo soziokulturalak Kolonbian”, *Espainiako XV. Soziologia Biltzarra*. Sevilla, ekainak 26-29.

OION ENCINA, Raket: “Osasunari eta sexu- eta ugalketa-osasunari buruzko politika nazionalak Kolonbian: gatazka armatuaren eraginak”, *Osasunari, Ongizateari eta Gizarteari buruzko Nazioarteko XIV. Biltzarra*. Malmö, Suedia, urriak 3 eta 4.

RUIZ-ESTRAMIL, Ivana Belén: “A Linguagem do Refúgio”, *VIQE Café mintegiak*, Universidade de Coimbra. *OnLine*, urtarrilak 24.

RUIZ-ESTRAMIL, Ivana Belén: “Nazioarteko babesa eskatzen dutenen muga hedagarria”, *Mugen azterketa kritikoei buruzko diziplinarteko topaketa. Perspektiba konparatuak, deseraikitze eta salbuespenezkotasunari erantzuteko*, Euskal Herriko Unibertsitatea, Deustuko Unibertsitatea eta Oñatiko Lege Soziologiako Nazioarteko Erakundea. Oñati, maiatzak 23 eta 24.

SAÉNZ DE UGARTE, Loreto; MARTÍN HERRERO, María José; TEJEDOR, Jorge; ETAIO, Iñaki; GARCÍA, Ohiana; OION ENCINA, Raket et al.: “Kontsumo jasangarria eta bertako belaunaldi digitalak”, *Espainiako XV. Soziologia Biltzarra*. Sevilla, ekainak 26-29.

SASIA, Iñaki, BUENO MENDIETA, Gorka; ETXANO GANDARIASBEITIA, Iker: “Amalur EIS: a system for calculating the environmental footprints of industrial sites from E-PRTR records”, *International Conference on Socio-Environmental Footprints (ICSEF)*, EHU. Gasteiz, ekainak 13 eta 14.

VILLALBA-EGUILUZ, Unai; ARCOS-ALONSO, Asier, GAINZA, Xabier; PÉREZ DE MENDIGUREN, Juan Carlos; PÉREZ, Ela et al.: “Ekonomia soziala eta solidarioa trantsizio ekosozialaren eragile gisa Andeetako eskualdean”, *Garapen Ikerketen Nazioarteko VII. Biltzarra. Trantsizio justuak eta garapen jasangarrirako itunak*, Garapenaren Ikasketen Espainiako Sarea (REEDES), Madrilgo Unibertsitate Konplutentsea (UCM) Madril, maiatzak 30-31.

VILLALBA-EGUILUZ, Unai; LATORRE, Sara; JIMÉNEZ, Jhonny: “Ekonomia sozial eta solidariotik eta agroekologiatik autonomia erakitzen Ekuadorreko Andeetako eskualdean”, *Garapen Ikerketen Nazioarteko VII. Biltzarra. Trantsizio justuak eta garapen jasangarrirako*

itunak, Garapenaren Ikasketen Espainiako Sarea (REEDES), Madrilgo Unibertsitate Konplutentsea (UCM) Madril, maiatzak 30-31.

ZIRION LANDALUZE, iker: "Nazioarteko zuzenbidea berrikustea, munduko ordena politiko eta ekonomikoaren kritika gisa. Proposamenak Hirugarren Munduko hurbilketetatik (TWAIL)", *Geopolitika eta Eremuko Ikerlanen I. Nazioarteko Kongresua (GEINK)*, EHUko Politika eta Administrazio Zientzia Saila, Geopo-

litikaz ikerketa-taldea eta Parte Hartuz ikerketa-talde finkatua. Bilbo, irailak 11-13.

ZIRION LANDALUZE, iker: "Wikipedia unibertsitatean? Eduki berria sortzeak ikaskuntza-praktika gisa duen potentzialtasuna eta GJHetan duen eragina", *GJHak eta hezkuntza-berrikuntza zuzenbidearen irakaskuntza-ikaskuntzan*, EHUko Zuzenbide Fakultatea. Donostia, irailak 5 eta 6.

3.5. Hegoaren partaidetza duten beste ikerketa jarduera batzuk

Agenda globalak eta nazionalak antolatzea: 2030 Agenda European eta Latinoamerikan ezartzeko prozesua

Ezagutza sortzeko eta gizartearen erronken estatu-programen I+G+B proiektuetarako laguntzen esparruan kokatutako proiektua. Ikerketa-erronken modalitatea (Ikerketa-erronken proiektuak). Deialdi orokorra. Finantzaketa: Zientzia, Berrikuntza eta Unibertsitate Ministerioa. Aldia: 2020ko ekainak 1 - 2024ko otsailak 29.

Ikertzaile arduraduna: María Luisa Ramos Rollón. **Hegoaren aldetik parte hartu duten ikertzaileak:** Jorge Gutiérrez, Irati Labaien, Eduardo Malagón, María José Martínez.

Deserrotuak, bipiltze eta mugen arteko ibilbidea

Zehar Errefuxiatuekin antolakundeak koordinatutako proiektua. Finantzaketa: Lankidetzarako eta Elkartasunerako Euskal Agentzia, Bizkaiko Foru Aldundia eta Gipuzkoako Foru Aldundia. Aldia: 2023-2024.

Hegoaren aldetik parte hartu duen ikertzailea: Anca Cretu

Begirada gurutzatuak irandar eta hispaniar munduen artean. Kontakizunak eta irudikapenak garaikidetasunean

Madrilgo Unibertsitate Autonomoak (UAM) koordinatutako proiektua. Finantzaketa: Espainiako Zientzia, Berrikuntza eta Unibertsitate Ministerioa. Aldia: 2024-2028.

Hegoaren aldetik parte hartu duen ikertzailea: Sheida Besozzi.

Isiltasunaren ahotsak. El Salvadorreko gatazka armatuan sexu-indarkeriaren biktima diren emakumeen erreparaziorako eskubidea

Bartzelonako Huacal Erdialdeko Amerikarekiko Elkartasunerako GGKEak sustatutako proiektua. Gatazka armatuko eta gatazka osteko testuinguruetan emakumeen aurkako indarkeriaren ereduak eta El Salvadorreko gerrako sexu-indarkeriari buruzko txostena egiteko ardura zuen lantaldeetako batean hartu zuen parte Hegoak. El Salvadorreko antolakunde hauek hartu zuten parte proiektuan: Morazángo Emakumeen Sarea, El Salvadorreko Preso Politiko Ohien Batzordea (Coppes) eta Hitzaren eta Irudiaren Museoa (MUPI).

Hegoaren aldetik parte hartu duen ikertzailea: Irantzu Mendia Azkue, Gloria Guzmán Orellana.

4. Argitalpenak

Atal honetan jaso diren argitalpenak Hegoari atxikitako irakasle eta ikertzaileek eta lantaldeak Hegoan edo beste entitate batzuekin lankidetzan burututako jardueren esparruan egindako ikerketa-lanaren emaitza dira. Artikulu, liburu, liburu-kapitulu eta bestelako dokumentu akademiko eta dibulgaziokeoz gain, 2024an institutuak sustatutako aldizkarien hainbat zenbaki argitaratu dira: *Cuadernos de Trabajo / Lan-Koadernoak*, *Hegoak Zabalduz*, *Hariak*, *Recreando la educación emancipadora*, eta *Boletín de Recursos de Información*.

Bestalde, 2024an argitalpenen webgunea berritu dugu. Maila teknikoan, estetikoan, funtzionalean eta edukietan aldaketak egin ditugu. Berritze horri esker, gaikako sailkapena hobetu dugu bilaketak egitea errazagoa izan dadin, euskarazko edukiei ikusgarritasun handiagoa ematen zaie eta informazioa behar bezala kontsulta daiteke gailu mugikorretatik.

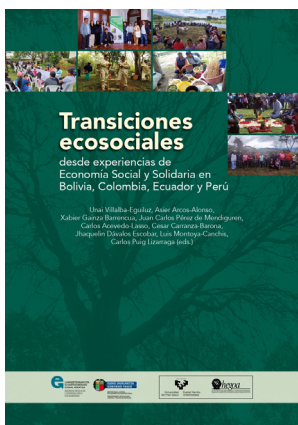
4.1. Hegoak argitaratutako liburuak eta beste material batzuk

CANO ROMERO, Alejandrina; MORROQUÍN, Genoveva; GUZMÁN ORELLANA, Gloria: *Justizia eta erreparazioa Guatemalan, sexu-indarkeriatik eta gizateriaren aurkako beste krimen batzuegatik*, Guatemalako Emakumeen Batasun Nazionala (UNAMG), Hegoa, Bilbo.

CELORIO DÍAZ, Gema: *Elikadura trantsizioko prozesuak. Ikaspenak eta iradokizunak*, Bidezko Elikadura, Hegoa, Bilbo.

DEL RÍO MARTÍNEZ, Amaia; CELORIO DÍAZ, Gema; CELORIO DÍAZ, Juan José; MURILLO HIDALGO, Iris; GRANADOS, Diana; ROJAS, Axel; JAIME, Julio R.; PIÑEIRO, Robinzon: *Gizartea eraldatzeko hezkuntza eta ikerketa. Euskadiko eta Kolonbiako unibertsitate-komunitate kritikoaren arteko artikulazio-esperientzia sistematizatzea*, Hegoa, Bilbo.

ETXANO GANDARIASBEITIA, Iker; JIMÉNEZ-ZUMALDE, Irene; BENGOCHEA IBARRONDO, Izaskun; LABAIEN EGIGUREN, Irati: *Ingurumen iraunkortasuna garapenerako lankidetzan. Gipuzkoako lurraldearen azterketa*, Hegoa, Bilbo.

LEÓN, Magdalena; MILLER, Alejandra; AMADOR OSPINA, Marcela; PÉREZ OROZCO, Amaia; (et al.): *Memorias del Seminario Internacional "Retos y desafíos de las economías feministas hoy"*, Hegoa, Santander de Quilichao.

LÓPEZ CAMPAGNOLI, Mariana; CHARRY ÁLVAREZ, Javier; VÁSQUEZ SEPÚLVEDA, María del Rosario; QUIROZ BONITA, Berta Ligia: *Puentes de escucha. Manual psicossocial para acercarnos al*

Legado de la Comisión de la Verdad desde la Colombia fuera de Colombia, Egiaren Batzordearen Ondarea Erbestetik Babesteko Sarea European, Hegoa, Bilbo.

MENDIA AZKUE, Irantzu; OLIVA, Bertha: *Giza eskubideak eta inpunitatearen aurkako borroka Hondurasen*, Hondurasen desagertutako Atxilotuen Senideen Batzordea (COFADEH), Hegoa, Bilbo.

MENDIA AZKUE, Irantzu; VIILLACORTA ÁLVAREZ, Larissa: *Giza eskubideak El Salvadorren: zigorgabetasun historikoa eta salbuespen erregimena*, Las Dignas, Hegoa, Bilbo.

PÉREZ DE MENDIGUREN, Juan Carlos; ARRILLAGA, Pablo; VILLALBA-EGUILUZ, Unai; ETXEZARRETA ETXARRI, Enekoitz: *Ekonomia Sozial eta Solidarioa garapenerako lankidetza proiektuetan*, Hegoa, Bilbo.

SEPÚLVEDA GIRALDO, Claudia Alejandra; SERKEZYUK, Yulia (koord.): *Eragin politikoa erbestetik: Kolonbiako Egiaren Batzordearen ondarearen defentsan*, Hegoa, Egiaren Batzordearen Ondarea Erbestetik Babesteko Sarea European, Bilbo.

VILLALBA-EGUILUZ, Unai; ARCOS-ALONSO, Asier; GAINZA BARRENCUA, Xabier; PÉREZ DE MENDIGUREN, Juan Carlos; ACEVEDO-LASSO, Carlos A. et al.: *Transiciones ecosociales desde experiencias de Economía Social y Solidaria en Bolivia, Colombia, Ecuador y Perú*, Hegoa, Bilbo.

YOPASA RAMÍREZ, Mileidy Viviana; MENDIOLA PONTÓN, Gloria Mercedes: *I Encuentro Internacional de Diplomacia Feminista por la Paz. Memorias y reflexiones*, Hegoa, Bilbo.

4.2. Hegoako aldizkako argitalpenak

4.2.1. Cuadernos de Trabajo / Lan-Koadernoak

RUIZ-ESTRAMIL, Ivana Belén: “La deriva del asilo en la Unión Europea”, *Lan Koadernoak Hegoa*, 95. zk., Bilbo.

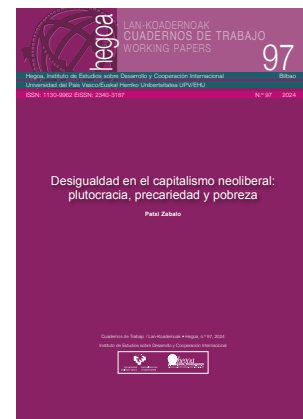
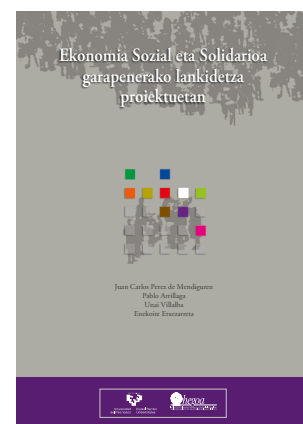
ZIRION LANDALUZE, Iker; MUJICA CHAO, Itziar: “La paz y la seguridad en la teoría de las Relaciones Internacionales”, *Lan Koadernoak Hegoa*, 96. zk., Bilbo.

ZABALO, Patxi: “Desigualdad en el capitalismo neoliberal: plutocracia, precariedad y pobreza”, *Lan Koadernoak Hegoa*, 97. zk., Bilbo.

4.2.2. Hegoak Zabalduz

TELLERIA, Juan: “Garapen jasangarriaren oinarri esentzialistak. 2030 Agendaren inguruko gogoeta filosofikoa”, *Hegoak Zabalduz* 35, Hegoa, Bilbo.

BUENO MENDIETA, Gorka: “Inurriak baikin. Kolapsoa ez da saihetsezina gizarte konplexuetan”, *Hegoak Zabalduz* 36, Hegoa, Bilbo.

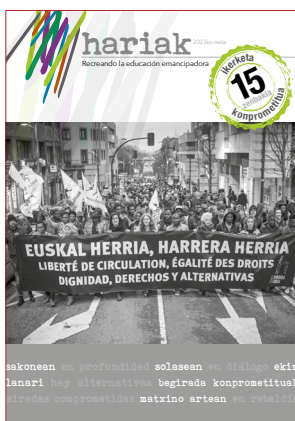

BACIGALUPE, Amaia; VALERO, Erika; GONZÁLEZ-RÁBAGO, Yolanda; MARTÍN, Unai: “Gizarte desberdintasunak osasunean: zer eragin dute Euskadiko herritarrengan?”, *Hegoak Zabalduz 37*, Hegoa, Bilbo.

ALMAZÁN, Adrián: “Zer da Desazkundea?”, *Hegoak Zabalduz 38*, Hegoa, Bilbo.

ZUBERO, Imanol: “Etika eta garapena”, *Hegoak Zabalduz 39*, Hegoa, Bilbo.

ALABORT AMUNDARAIN, Endika; DE VICENTE ARIAS, Andrea; ETXEBARRIA RESPALDIZA, Eki; ZUBIRI REY, Jon Bernat: “Lanaren Ekonomia, lan merkatuaren azterketa soziologikotik Euskal Herriko lan harremanen garapen juridikora arte”, *Hegoak Zabalduz 40*, Hegoa, Bilbo.

4.2.3. Boletín de Recursos de Información

BESOZZI, Sheida: “El papel de las diásporas en la construcción de paz y en la defensa de los derechos humanos”, *Informazio Baliabideen Buletina*, 54. zk., Hegoa, Bilbo.

ZIRION LANDALUZE, Iker; GUTIÉRREZ-SOLANA JOURNOUD, Ander: “Mecanismos jurídicos de protección internacional frente a la violencia sexual en los conflictos armados”, *Informazio Baliabideen Buletina*, 55. zk., Hegoa, Bilbo.

4.2.4. Hariak. Recreando la educación emancipadora

“Investigación comprometida = Ikerketa konprometitua”, *Hariak. Hezkuntza emantzipatzailea birsortzen*, 15. zk., Hegoa, Bilbo.

4.3. Liburuak, liburu-kapituluak, artikulua eta bestelako argitalpenak

ALBERDI BIDAGUREN, Jokin; FONT, Tica; OIANGUREN, María; ZAMBRANO, Liliana: *Guía para las Agendas Locales de Paz y la Cooperación descentralizada. Orientaciones para el fortalecimiento de las políticas públicas de paz*, Lankidetzeta Deszentralizatuaren Behatokia, Bartzelonako Diputazioa. Katalanez, frantsesez eta ingelesez ere eskuragarri.

ALBERDI BIDAGUREN, Jokin; CUNHA, Teresa; ZAMBRANO, Liliana, DA SILVA, Terezinha: “Conflicto armado e Crise Humanitária em Cabo

Delgado: Contribuições para a descolonização dos Estudos para a Paz e Sobre Desenvolvimento”, in CHAIMITE, E.; MUIANGA, C., SAMBO, M.; SIÚTA, M. (ant.): *Desafios para Moçambique 2023-2024*, Instituto de Estudos Sociais e Económicos (IESE), 265.-279. or.

AMIANO BONATXEA, Iratxe; GEZURAGA AMUNDARAIN, Monike; ALONSO-SÁEZ, Israel: “Aprendizaje-servicio como instrumento para incorporar la Agenda 2030 en las universidades”, *Revista Iberoamericana de Educación Superior*, 15. lib., 43. zk., 181.-198. or.

ARCOS ALONSO, Asier; GAINZA BARRENCUA, Xabier; VILLALBA EGUILUZ, Unai; PÉREZ DE MENDIGUREN CASTRESANA, Juan Carlos; CARRANZA BARONA, César; PÉREZ ALBA, Ela et al.: "Transiciones ecosociales y economía social y solidaria: identificando dimensiones clave para el cambio social en los territorios desde la Región Andina", *Revista de Economía Mundial*, 67. zk., 99.-123. or.

BARBA DEL HORNO, Mikel; GARCÍA AZPURU, Amaia; ARCOS ALONSO, Asier: "Remesas, género y cadenas globales de cuidados. El caso de la población de origen latinoamericano en la CAE", *Migraciones*, 60. zk.

BARBA DEL HORNO, Mikel; GARCÍA AZPURU, Amaia; ARCOS ALONSO, Asier: "Participación política, coaliciones de discurso y relaciones intergrupales en espacios diversos. El caso del barrio San Francisco en Bilbao", *Migraciones*, 62. zk.

BASTERRETXEA MARKAIDA, Imanol; FERNANDEZ SAINZ, Ana; GUTIERREZ GOIRIA, Jorge; SANTOS LARRAZABAL, Josu: "Eco-Innovation in Worker Cooperatives and Investor-Owned Industrial Firms: a Comparative Analysis", *Revista de Economía Mundial*, 67. zk., 145.-173. or.

BEREZO, Jorge; GUTIÉRREZ-GOIRIA, Jorge: "Finanzas éticas: más allá de la moda de la sostenibilidad", *Galde*, 44. zk., 14.-15. or.

BIDAURRATZAGA AURRE, Eduardo; COLOM JAÉN, Artur; SAINZ DE MURIETA ZUGADI, Elisa: "Cambio climático y nuevo auge del endeudamiento en el convulso Mozambique", *La carta del GETEM*, Munduko Ekonomiaren Eraldaketak Aztertzeko Taldea (GETEM), Madrilgo Unibertsitate Autonomoa, 61. zk., 1.-7. or.

CELORIO DÍAZ, Gema: "Ante el contexto de crisis civilizatoria ¿Hay espacio para una Universidad pública, crítica y comprometida?", in MANZANERA RUIZ, Roser; TUDELA-VÁZQUEZ, María Pilar et al.: *La Agenda 2030 en las universidades andaluzas. Una mirada crítica post pandemia*, Granadako Unibertsitatea, Granada, 27.-44. or.

CHURRUCA-MUGURZA, Cristina; CRETU, Anca; URRUTIA-ASUA, Gorka: "COVID-19 and Asylum Rights", in EGGER, Clara; MAGNIBERTON, Raul; DE SAINT-PHALLE, Eugénie (arg.): *Covid-19 Containment Policies in Europe*. International Series on Public Policy, Palgrave Macmillan, 189.-206. or.

DARRETXE URRUTXI, Leire; BELOKI-ARIZTI, Nekane; ARCOS ALONSO, Asier, ÁLVAREZ REMENTERIA, María: "Socio-Educational Action Targeting Neglected Children: Good Practice, Professional Culture and Professional Ethics", *Child & Youth Services*, 46. lib., 201.-235. or.

DE LA CAL BARREDO, María Luz; MARTÍNEZ TOLA, Elena María; BIDAURRATZAGA AURRE, Eduardo: "Brecha digital y brecha salarial de género", *Revista Economistas*, 44. zk., 21.-26. or.

DE LA CAL BARREDO, María Luz; DE AYALA BILBAO, Amaya; OTAZUA GARMENDIA, Gariño; URIZAR ELCANO, Itziar: "Los trabajos de fin de grado como medio para impulsar los Objetivos de Desarrollo Sostenible", in BUELA-CASAL, Gualberto (arg.): *International Handbook of Innovation and Assessment of the Quality of Higher Education and Research*, 2. lib., Thomson Reuter, 167.-172. or.

EUGENIO, Cinta; MONTOYA-TORRES Jacid; AKIZU-GARDOKI, Ortzi, URKIDI, Leire, VILLALBA-EGUILUZ, Unai et al.: *Neocolonialismo petrolero en la selva ecuatoriana. Impactos socioambientales de 24 años de actividad extractiva de la empresa Repsol en el Parque Nacional Yasuní*, Medicus Mundi, EHU, Andeetako Simón Bolívar Unibertsitatea (UASB).

EUGENIO, C., MONTOYA-TORRES, J., AKIZU-GARDOKI, O., URKIDI, L., VILLALBA-EGUILUZ, U. et al.: "Environmental impacts of oil extraction in blocks 16 and 67 of the Yasuní Reserve in the Amazonian Forest: Combined qualitative and Life-Cycle Assessment", *Science of the Total Environment*, 950. zk.

FERNÁNDEZ DE LA CUADRA LIESA, Itsaso; ARCOS ALONSO, Asier; GARCÍA AZPURU, Amaia; BARBA DEL HORNO, Mikel: "Fomento

del comercio justo en Euskadi, una realidad territorial desigual”, *Lurralde: Investigación y espacio*, 47. zk., 39.-64. or.

GARCIA-AZPURU, Amaia; IZAGIRRE-OLAI-ZOLA, Julen; ETXEZARRETA-ETXARRI, Aitziber; DÍAZ, Liseth: “Global care chains and empowerment through the social economy: women's participation in care cooperatives”, CIRIEC-España, *Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa*, 111. zk., 131.-160. or.

GEZURAGA AMUNDARAIN, Monike; ARCOS ALONSO, Asier; ETXEZARRAGA ESTAN-KONA, Leire: “Proyectos socioeducativos de Economía Social y Solidaria en la Comunidad Autónoma del País Vasco: Una realidad en auge”, *Prisma Social*, 46. zk., 198.-228. or.

GUZMÁN ORELLANA, Gloria (2024): “Violencia sexual en el conflicto armado salvadoreño. Una mirada desde la memoria histórica y perspectivas para la justicia”, in HUACAL: *Las voces silenciadas. La violencia sexual contra las mujeres como arma de guerra durante el conflicto armado de El Salvador*, Bartzelona, 32.-44. or.

HERAS-SAIZARBITORIA, Iñaki; BOIRAL, Olivier; TESTA, Francesco: “ISO 59000 standards for the Circular Economy: a call for accuracy”, *Circular Economy and Sustainability*, 4. lib., 1669.-1675. or.

KORTAZAR, Andoni; BUENO MENDIETA, Gorka; HOYOS, David: “Dataset for the lifecycle assessment of the Basque Y highspeed rail line in Spain”, *Data in Brief*, 54. zk.

LEGARRETA-IZA, Matxalen; VILLENA-CAMARERO, Unai; MARTINEZ TOLA, Elena: “Ecosistemas Locales de Cuidado de larga duración: una propuesta de evaluación”, *Investigaciones Regionales - Journal of Regional Research*, 61. zk., 137.-154. or.

LEGARRETA IZA, Matxalen, MARTÍNEZ TOLA, Elena, VILLENA CAMARERO, Unai; ALTUZARRA ARTOLA, A.: “Evaluación del programa Pasaia Zaintza HerriLab para el desarrollo de un ecosistema local de cuidados en el municipio de Pasaia (Gipuzkoa)”, *Zerbitzuan: Gizarte zerbitzuetarako aldirakaria / Re-*

vista de servicios sociales, 83. zk., 19.-38. or.

LIVERT AQUINO, Felipe; GAINZA BARRENCUA, Xabier: “Floods and local incumbency disadvantage: a regression discontinuity design”, *Applied Economics Letters*, 32. lib. (9), 1233.-1238. or.

MARTÍNEZ, Elena; ARESKURRINAGA, Eflen; BIDAURRATZAGA, Eduardo; ESCAPA GARCÍA, Marta; GAINZA, Xabier; GUTIÉRREZ, Jorge; ZABALO, Patxi; ZUPIRIA, Luis Maria: “Los objetivos de desarrollo sostenible aplicados a la docencia de economía mundial y desarrollo”, in BUELA-CASAL, Gualberto (arg.): *International Handbook of Innovation and Assessment of the Quality of Higher Education and Research*, 2. lib., Thompson Reuters, 193.-198. or.

MENDIA AZKUE, Irantzu: “¿De la periferia al centro? Problematización de las formas de inclusión de las mujeres en las políticas internacionales de construcción de paz”, in RODRÍGUEZ LÓPEZ, Sofía (arg.): *Violencia(s) de género: historia y memoria*, Comares, Colección Mujeres, Historia y Feminismos, Granada, 129.-143. or.

MENDIA AZKUE, Irantzu: “Pasado y presente colonial en la vida de las mujeres saharauis”, in MATEO LEIVAS, Lidia; ALONSO RIVEIRO, Mónica; DE KERANGAT, Zoé (arg.): *Culturas de la memoria en España. Genealogías, evocaciones y contratiempos*, Los Libros de la Catarata, Madril, 154.-170. or.

MENDIA AZKUE, Irantzu: “Violencia sexual y de género en los conflictos armados y acceso a la justicia de las mujeres sobrevivientes”, in Huacal: *Las voces silenciadas. La violencia sexual contra las mujeres como arma de guerra durante el conflicto armado de El Salvador*, Huacal, Bartzelona, 14.-30. or.

PLANAS FULLAONDO, Estefanía; VILLENA CAMARERO, Unai; FERNÁNDEZ MARTÍNEZ, Roberto: “Diseño y aplicación de docencia basada en metodologías activas en el ámbito de la ingeniería”, in TEJADA GARITANO Eneko; GARAY RUIZ, Urtza; LÓPEZ DE LA SERNA, Arantzazu (koord.): *Innovación e investigación*

con tecnología educativa: explorando las posibilidades de la educación del futuro, Dykinson, Madrid, 125.-133. or.

PÉREZ-RUBIO, Iván; ETXANO GANDARIAS-BEITIA, Iker: "The Role of Multiple Values of Nature in Supporting Social-Ecological Transformations", in TEJERINA, Benjamín; MIRANDA de ALMEIDA, Cristina; ACUÑA, Clara (arg.): *International Conference Socioecos 2024. Climate Change, Sustainability and Socio-ecological Practices*, EHU, Bilbao, 471.-483. or.

RUIZ-ESTRAMIL, Ivana Belén: "Crisis climática, asilo y refugio: consideraciones iniciales para una justicia medioambiental desde la protección internacional", *Revista Controversia*, 222. zk., 247.-275. or.

RUIZ-ESTRAMIL, Ivana Belén: "El Estado y los refugiados: delimitación y reconocimiento en el caso español", *Revista Colombiana de Sociología*, 47. zk. (1), 1.-29. or. RUIZ-ESTRAMIL, Ivana Belén: "Los retos sociales de la protección internacional en la Unión Europea", *La Ley. Unión Europea. Revista de Actualidad Jurídica de la Unión Europea*, 128. zk., 1.-8. or.

RUIZ-ESTRAMIL, Ivana Belén: "Protección internacional en la Unión Europea frente a los nuevos escenarios de desprotección", *Revista Quaestiones Disputatae: Temas en Debate*, 16. zk. (32), 137.-165. or.

RUIZ-ESTRAMIL, Ivana Belén: "Violencia e inseguridad en las mujeres refugiadas", (*Trans*) *fronteriza. Boletín del Grupo de Trabajo Migraciones y fronteras sur-sur*, 20. zk., 24.-27. or.

SORIANO MUÑOZ, Iván; GAINZA BARRENCUA, Xabier: "La desigualdad de riqueza en perspectiva generacional: evidencia de la Encuesta Financiera de las Familias (2002- 2020)", *Revista Española de Investigaciones Sociológicas* (REIS), 189. zk., 149.-166. or.

TELLERIA ZUECO, Juan: "Temporality in the United Nations 2030 Agenda: development or rupture?", *Futures*, 164. zk.

VILLALBA-EGUILUZ, Unai: "La Economía Circular y las Economías Transformadoras. Alcances y tensiones en el País Vasco", *Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa* (CIRIEC-España), 112. zk., 231.-256. or.

ZIRION LANDALUZE, iker: "Wikipedia unibertsitatean? Creación de nuevo contenido como práctica docente de derecho internacional público", in ORDEÑANA GEZURAGA, Ixusko eta SUBERBIOLA GARBIZU, Irune (zuz.): *Los objetivos de desarrollo sostenible y la innovación educativa en la enseñanza-aprendizaje del derecho*, Dykinson, Madrid, 169.-275. or.

5. Irakaskuntza eta ikerketarako baliabideak

Hegoa Institutuaren Dokumentazio Zentroa garapen eta nazioarteko lankidetzako gaietan espezializatutako informazio- eta dokumentazio-zerbitzuen gune bat da. Baliabide ugari ditu, tartean, Liburutegi Digitala.

Dokumentazio Zentroa giltzarria izan da Hegoa Institutuaren irakaskuntza- eta ikerketagarapenean, bai eta EAEko nazioarteko lankidetzaren sektorearen espezializazioan eta indartzean ere. Orobat, proiektio handia du Espainian eta atzerrian.

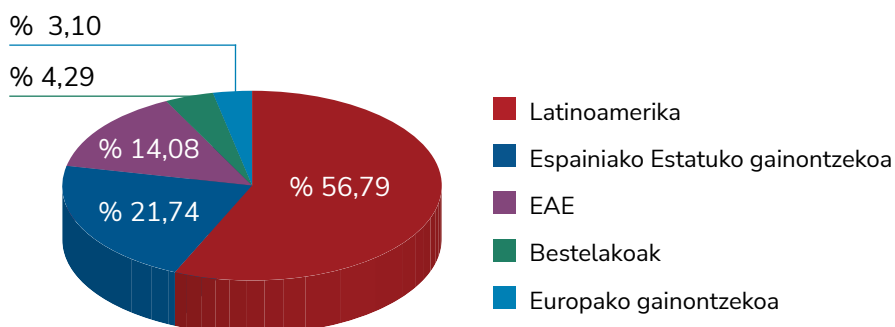
5.1. Dokumentazio Zentroko zerbitzu digitalen datuak

2024aren amaieran, Hegoako Dokumentazio Zentroaren Liburutegi Digitalak 22.185 erregistro zituen. 1988az geroztik metatutako ondarea da, eta bertan daude jasota garapenari eta lankidetzari buruzko eztabaida nagusiak. Funtsa bederatzi gai handiren inguruan dago egituratuta, eta bilaketak tesauo propio baten bidez egiten dira: garapena; garapenerako lankidetzak; ekonomia; nazioarteko politika eta harremanak; emakumeak eta garapena; geografia; ekologia eta ingurumena; giza eskubideak; kultura eta gizartea; informazioa eta dokumentazioa.

Liburutegia garapena eta nazioarteko lankidetzako ikasketetan espezializatutako datu-base nagusietako bat da Espainian. Batez ere gaztelaniazko tituluak biltzen ditu eta, gero eta gehiago, euskarazkoak. Era berean, beste hizkuntza batzuetako argitalpenak ditu (ingeleza, frantsesa eta arabiera). Horri esker, institutuko irakasleek eta ikertzaileek, gizarte-eragileek eta publiko orokorrak aurrera egin ahal izan dute garapenerako lankidetzaren arloko lanetan eta politiketan, eta sektoreko erreferente bihurtu da. Horren erakusgarri da 2024an Alcalako Unibertsitateko (UAH) Erdialdeko Amerikarekiko Lankidetzak Programaren legatua jaso zuela liburutegiak. Programa horrek 27 urtez bultzatu zituen elkartasuna eta elkarlana Latinoamerikako zenbait unibertsitatekin.

Liburutegi Digitaleko datuen trafikoa nagusiki Latinoamerikara bideratu da (% 56,79). Bisiten % 39,10 Europakoak dira. Zehazki, Euskal Autonomia Erkidegokoak dira % 14,08, eta Espainiakoak % 21,74.

Liburutegi Digitalaren eskaeraren banaketa geografikoa (2024)

Dokumentazio Zentroko zerbitzuek azken urteetan izan duten bilakaerak erakusten duenez, zerbitzuak aldatu egin dira eta informazioaren eta komunikazioaren teknologia berrietara egokitu dira. 2024an, Liburutegi Digitalean *onLine* egindako irakurraldietan, 3.442.764 PDF deskargatu ziren.

Dokumentazio Zentroak informazio digitaleko beste zerbitzu batzuk ditu:

- **Hegoaren argitalpenen webgunea:** Institutuak argitaratutako **argitalpenei** dagokienez, 215.939 PDF deskargatu ziren 2024an. Deskargak % 2,83 igo dira aurreko urtearen aldean.
- **Multimedia:** Urtean zehar, Hegoa Institutuak berak sortutako hogeit hamar **bideo berri** gehitu dira, gehienak institutuak antolatutako jardunaldi, mintegi eta hitzaldietakoak. Berrikuntza gisa, nabarmentzekoa da 2024an entitateak argitaratutako obrei buruzko bi bibliotrailer sartu zirela. Zerbitzuak 42.023 bisita izan zituen, eta 95.395 bideo-deskarga egin ziren; horrek esan nahi du % 51,50eko eta % 12,46ko hazkundera izan zela, hurrenez hurren.
- **Hemeroteka:** **Hemeroteka** aldizkari espezializatuen katalogo bat da, eta *onLine* eta aurrez aurre kontsulta daiteke Dokumentazio Zentroan. Gaur egun 215 bilduma daude eskuragarri gaztelaniaz, euskaraz, frantsesez eta ingelesez.
- **Laguntza-zerbitzu digitalek** gaikako atariak ere barne hartzen dituzte; horiek informazio-eskari handia izaten jarraitzen dute: Tokiko Giza Garapen Iraunkorraren Ataria, Euskal Lankidetzaren Publikoaren Ataria, Ekintza Humanitarioaren eta Garapenerako Lankidetzaren Hiztegia, Garapenerako Hezkuntzaren Hiztegia, Enpresa Transnazionalen Hiztegi Kritikoa, Mendebaldeko Saharako Giza Eskubideen Mapa, Bakea eta memoriaren aldeko aktibismo feministaren mapa eta Gizarte Eraldaketarako Hezkuntzaren V. Biltzarra.

Gainera, Dokumentazio Zentroak liburutegiko lokaletan **aurrez aurreko zerbitzuak** eskaintzen dizkie doktoregaiei, graduondoko ikasleei, ikasleei eta, oro har, jendeari.

2024an, 295 kontsulta- eta mailegu-eskaerari erantzun zitzaizkien, aurreko urteko kopurutik oso hurbil. Horietatik % 80 baino gehiago EHUko hirugarren zikloko ikasleek dira.

Hegoa Buletinak bere ibilbidearekin jarraitu zuen 2024an. 2022an sortutako komunikazio-tresna horrek Dokumentazio Zentroaren baliabideak zabaltzea eta eskuratzea errazten du. Hegoa Institutuaren jardura, argitalpen, bideo eta beste berrikuntza batzuen laburpena **eskaintzen die hilero** 3.000 harpideduni baino gehiagori.

hegoa **buletina**

Hegoa Buletinarekin hilero Hegoa Institutuaren jarduren, argitalpenen, bideoen eta bestelako berrikuntzen laburpena helarazi nahi dizugu. Zure interesekoa izatea espero dugula!

Con Hegoa Buletina queremos hacerte llegar cada mes un resumen de las actividades, publicaciones, vídeos y otras novedades del Instituto Hegoa. ¡Esperamos que sea de tu interés!

Nabarmentzen dugu / Destacamos

Desaparición forzada Desagertze behartuaren aurkako lanean egindako aurrerapenak eta atzerapenak
Avances y retrocesos en el trabajo contra la desaparición forzada

Azken berriak / Últimas noticias

Tailer Ekosozialak: Bizitzaren defentsan hezten duten esperientziak (abenduaren 4, 10, 11 eta 18an)
Talleres ecosociales: Experiencias que educan en la defensa de la vida (4, 10, 11 y 18 de diciembre)

Carmen Vázquez eta Dorys Ardila, migrazioei, erbesteari eta giza eskubideei buruz solasean
Un diálogo entre Carmen Vázquez y Dorys Ardila sobre migraciones, exilio y derechos humanos

5.2. Multimedia-berriak

“Un análisis crítico de la Agenda 2030: conceptos de igualdad y desarrollo sostenible”. Juan Tellería eta Laís Rodrigues. 51:38 minutu. Apirilak 26.

“Mesa institucional - I Jornadas de Extensión Universitaria Crítica”. Maite Fernández-Villa, Francisco Javier Jiménez de Gregorio, Wenceslao Martín eta Marga Sánchez. 29:39 minutu. Maiatzak 23.

“Diagnóstico exploratorio sobre extensión universitaria”. Juan José Celorio Díaz eta Iris Murillo Hidalgo. 52:07 minutu. Maiatzak 23.

“La Extensión Universitaria Crítica como estrategia para avanzar hacia una universidad comprometida”. Analía Leite eta Humberto Tommasino. 58:00 minutu. Maiatzak 23.

“Feminismo, antirracismo y antimilitarismo. Propuestas para repensar la Universidad y su compromiso con la transformación ecosocial”. Florencia Brizuela González, Diana Granados eta Nacho Rivas. 62:47 minutu. Maiatzak 23.

“En busca de inspiración: experiencias transformadoras de articulación Universidad-Sociedad”. Antonio Collados, Nicole Gracia-Morán, Nadia Hindi eta Alicia Sevilla. 49:03 minutu. Maiatzak 23.

“Conclusiones de los grupos de trabajo de las Jornadas de Extensión Universitaria Crítica (2024)”. Filipa Almeida, María Bermúdez, Xènia Domínguez, Bárbara García, Susana Irisarri, María Jesús Márquez, Beatriz Martínez eta Alicia Sevilla. 26:09 minutu. Maiatzak 24.

“Vídeo-resumen de las I Jornadas Extensión Universitaria Crítica”. Hegoa. 8:33 minutu. Maiatzak 24.

“Presentación en Bilbao del libro Exilios y Lejanías. Relatos de mujeres colombianas”. Hegoa. 44:16 minutu. Ekainak 19.

“Insumisas: Un año visibilizando la lucha de las mujeres en el Sáhara Occidental”. Hegoa eta Forward Films. 4:43 minutu. Irailak 11.

“Insumisas. Mujeres en lucha en el Sáhara Occidental”. Hegoa eta Forward Films. Gaztelaniazko jatorrizko bertsioaz gain, bertsio hauek argitaratu dira azpiztituluekin: euskara, arabiera, alemana, frantsesa, ingelesa eta portugesa. 26:15 minutu. Irailak 30.

“Decrecimiento y justicia Norte(s)-Sur(es)”. Adrián Almazán. 49:07 minutu. Irailak 30.

“Temporeras. Migración y derechos humanos”. Carmen Vásquez. 16:14 minutu. Azaroak 6.

“Introducción. Jornadas de Investigación Acción Participativa”. Irantzu Mendia Azkue. 14:13 minutu. Azaroak 28.

“La Investigación Acción Participativa, una invitación a organizarnos frente al fascismo, machismo y racismo, y a construir alternativas contrahegemónicas”. Montserrat Galcerán Huguet eta Julio Roberto Jaime Salas. 82:16 minutu. Azaroak 28.

“Desafíos y retos actuales de la Investigación Acción Participativa. Diana Granados Soler eta Imanol Telleria Herrera. 37:38 minutu. Azaroak 28.

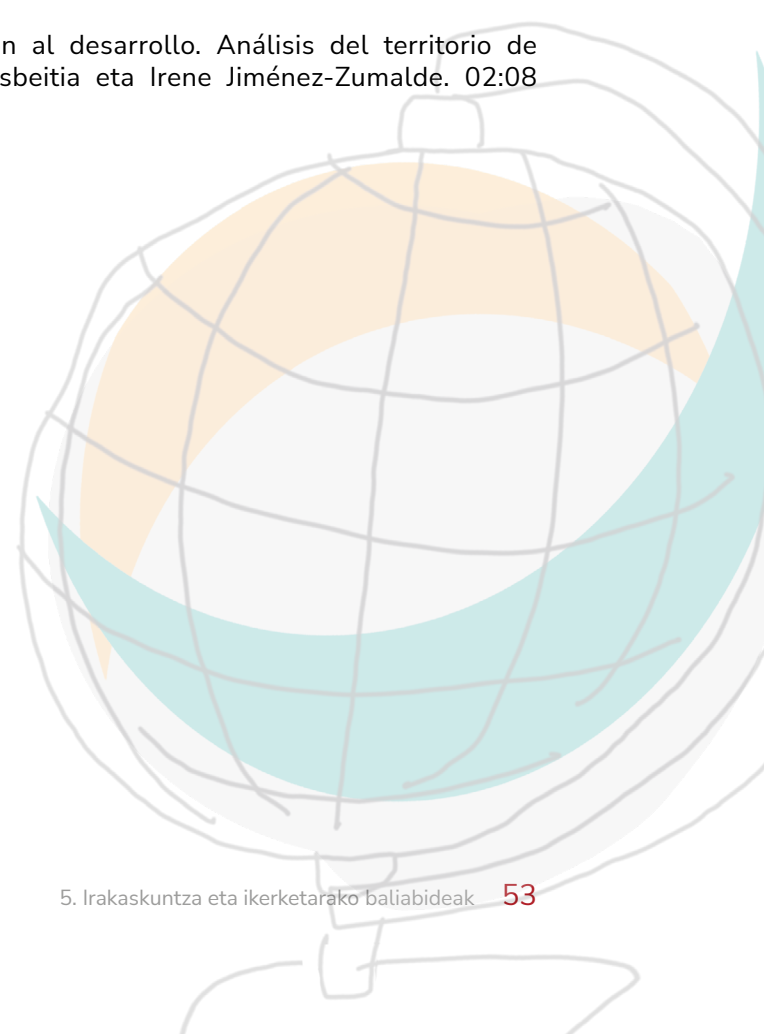
“Origen y trayectoria de la Investigación Acción Participativa”. Axel Rojas Martínez. 66:33 minutu. Azaroak 28.

“Experiencias de Investigación Acción Participativa (IAP) desde el enfoque ecosocial”. Laura Camila Rojas Claros eta Josefa Sánchez Contreras. 72:52 minutu. Azaroak 28.

“La deriva del asilo en la Unión Europea (bibliotráiler)”. Ivana Belén Ruiz Estramil. 02:20 minutu. Abenduak 9.

“La sostenibilidad ambiental en la cooperación al desarrollo. Análisis del territorio de Gipuzkoa (bibliotráiler)”. Iker Etxano Gandariasbeitia eta Irene Jiménez-Zumalde. 02:08 minutu. Abenduak 16.

6. Aholkularitza-zerbitzuak

2024an, aholkularitza-zerbitzuak eman dizkiegu hiru foru-aldundiei eta EAeko hainbat udali, jarraian laburbiltzen den bezala. Balear Uharteetako Gobernuko Lankidetzeta eta Immigrazioko Zuzendaritza Nagusiari eta Saharako Errepublika Arabiar Demokratikoko Lankidetzeta Ministerioari ere aholkularitza-zerbitzuak eman zitzaizkien.

Gipuzkoako Foru Aldundiarekin (GFA) lanean jarraitu da Hegoa adjudikazioduna den kontratuan jasotako ildoetan. Kontratu horrek, jarduera hauek planteatzen zituen 2024rako:

- Garapenerako lankidetzako, gizarte-erlaketarako hezkuntzako, ekintza humanitarioko eta larrialdiko laguntzako proiektuetarako laguntzen deialdia idazteko aholkularitza.
- Laguntzen deialdira aurkeztutako proiektuen ebaluazioa (124 proiektu), eta onetsien jarraipena (161 jarraipen-txosten).
- Proiektuen deialdian parte hartzen duten eragileei hainbat gairi buruzko prestakuntza ematea.
- GFAko langileei prestakuntza ematea garapenerako politiken koherentziari buruz.
- GFAk Senegalen finantzatutako proiektuen jarraipen-bisita.
- Senegalen gauzatzen ari den lankidetzeta zuzeneko proiektuaren jarraipena.
- Gizarte Ekonomiako eta Ekonomia Solidarioko ekimenen mapaketa Saint Louisen (Senegal).
- Garapenari eta lankidetzari buruzko dibulgazio-argitalpenak prestatzea eta argitaratzea, hala nola euskarazko *Hegoak Zabalduz* aldizkaria.

Era berean, Gipuzkoako Foru Aldundiarentzat Gipuzkoa Coopera programaren balorazioa egin zen.

Bizkaiko Foru Aldundiaren (BFA) kasuan, honako lan-ildo hauek garatu dira Hegoa adjudikaziodun izan den kontratu berriaren esparruan:

- Garapenerako lankidetzeta-proiektuetarako, gizarte-erlaketarako hezkuntzarako, ekintza humanitariorako eta larrialdietarako laguntzetarako dirulaguntzen deialdian jasotako araudia idazteko aholkularitza.
- Laguntzen deialdira aurkeztutako proiektuen ebaluazioa (108 proiektu), eta onetsien jarraipena (guztira 336 jarraipen-txosten).

Arabako Foru Aldundiari (AFA) dagokionez, ekainaren 14an Hegoako Hezkuntza Taldeak egindako dokumentua aurkeztu zitzaian Arabako GGKEei: *Aproximación a una nueva convocatoria de EpTS*.

Aurreko urteetan bezala, Eibar, Ermua eta Ordiziako udalei laguntza tekniko ematen jarraitu da, bai dagozkien lankidetzeta-deialdietan aurkeztutako proiektuen baremazioan (31), bai onetsi zirenen jarraipenean.

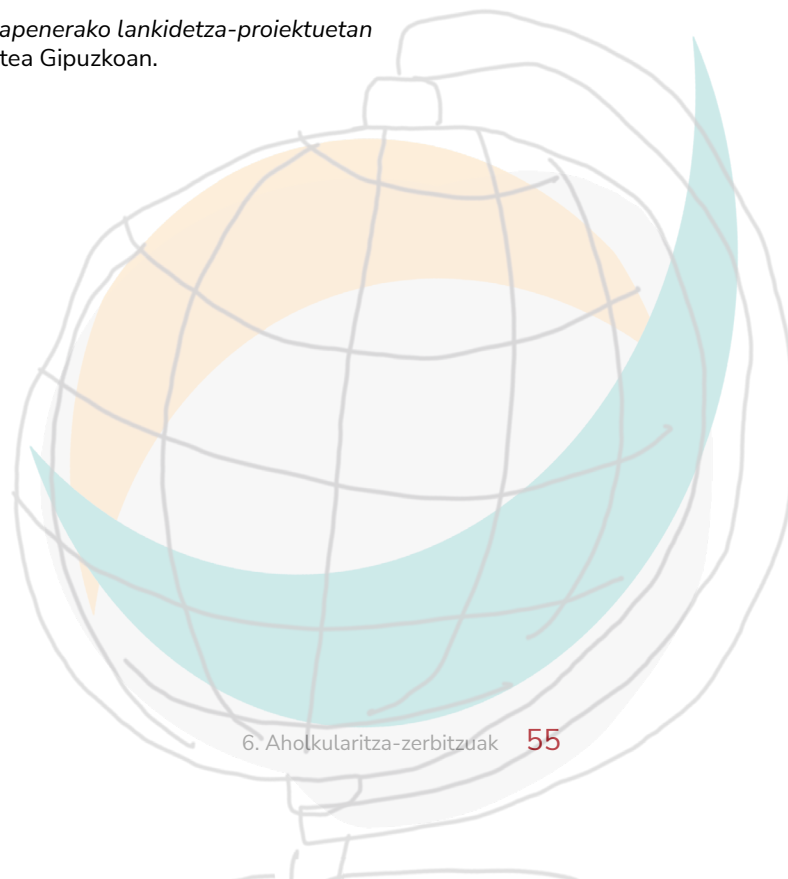
(39 txosten) Horrez gain, Basauriko Udalarri laguntza tekniko eman zaio deialdira aurkeztutako proiektuen baremazioan (14) eta onetsi zirenen jarraipenean (8 txosten).

Gainera, Balear Uharteetako Gobernuko Lankidetzak eta Immigrazioko Zuzendaritza Nagusiak (DGC-GB), Balear Uharteetako Unibertsitateak (UIB) eta Balear Uharteetako GGKEen Koordinakundeak (CONGDIB) prestakuntza-ikastaro bat egiteko eskatu zioten Hegoako Hezkuntza Taldeari, gizarte-eragileak eta teknikariak Gizarte Eraldaketarako Hezkuntzaren (GMH) ekimenetan ikuspegi tokiko-globala aplikatzeko gai izan zitezkeen. Zerbitzu beraren barruan, gai berari buruzko tailer bat egin zen DGC-GBko talde teknikoarentzat, eta hitzaldi bat eman zen publiko orokorrarentzat. Hiru jarduerak urriaren 8, 9 eta 10ean egin ziren Palman.

Era berean, prestakuntza-ikastaroen ziklo bat osatu zen Saharako Arabiar Errepublikako (SAED) Lankidetzak Ministerioari emandako aholkularitza baten esparruan, eta hiru ikastaro egin ziren 2024an (otsaila, apirila eta maiatza).

Ekonomia Soziala eta Solidarioa garapenerako lankidetzak-proiektuetan txostena aurkeztea Gipuzkoan.

7. Erakunde Aldaketa Feministarako Ekintza Plana 2023-2026

Feminismo kritikoetatik iristen zaizkigun proposamenetatik abiatuta gure antolaketa-kultura eraldatzeko interesarekin, Hegoan hainbat urte daramatzagu 2023-2026 aldirako Erakunde Aldaketa Feministarako Ekintza Plana (aurrerantzean, EAFEP) ezartzen.

Prozesu hori, eLankidetzeta "Lankidetzarako eta Elkartasunerako Euskal Agentziak kofinantzatua eta Barne Talde Feminista buru duena, sei lan-ildoren bidez egituratzen da ("bideak" deitzen diegu"). Ildo horiek, besteak beste, plangintza estrategikoa, botereak edo partaidetza hartzen dituzte barnean.

2024an, 2. bideari heldu genion berriro, Hegoaren plangintza estrategikoa berrikusteko, ikuspegi kritiko feminista antolakundearen hainbat arlo eta lan-mailatan txertatzearen. Hasierako prestakuntzatik abiatuta, institutua osatzen duten arloek lan-saioak egin zituzten, alde batetik, beren antolaketa-prozesuak aztertzeko eta, bestetik, ikuspegi feminista beren plangintzara eramateko proposamen kolektiboak egiteko.

Gainera, elkarrizketarako bi gune antolatu genituen, Hegoaren izaera mistoa interpretatzeko, estrategikoki eta praktikoki, eta irakasle-ikertzaileen, lantaldearen eta Hegoa osatzen duten beste profil batzuen arteko artikulazioa hobetzeko (4. bidea). Lehenengo osoko bilkuran 23 pertsonak hartu zuten parte (13 lantaldekoak, 10 irakasle-ikertzaile, % 87 emakumeak) eta bigarrenean 22 pertsonak (14 lantaldekoak, 8 irakasle-ikertzaile, % 82 emakumeak). Saioetan proposatutako iradokizunak jaso, eta bide horren hurrengo urratsak egiteko erabiliko ditugu; adibidez, institutuko kide berrien harrera-prozesuak hobetzeko protokolo bat egitea.

8. Erakundearen organigrama

Hegoa Institutuaren Zuzendaritza Batzordea

Zuzendaria: Irantzu MENDIA AZKUE

Idazkaria: Asier ARCOS

Kideak: Gema CELORIO, Anca CRETU, Maite FERNÁNDEZ-VILLA, Itziar MUJICA CHAO, Juan Carlos PÉREZ DE MENDIGUREN, Almudena SAINZ, Unai VILLENA, Iker ZIRION

Hegoa Elkarteko Zuzendaritza Batzordea

(Onura publikoko elkarte. 2003ko abuztuaren 26ko EHAA, 165. zenbakia)

Batzordeburua: Marian DÍEZ

Batzordeburuordea: Marisa LAMAS

Idazkaria: Eduardo BIDAURRATZAGA

Diruzaina: Juan Carlos PÉREZ DE MENDIGUREN

Hegoa Institutuari atxikitako irakasle-ikertzaileak

Jokin ALBERDI, Iratxe AMIANO, Asier ARCOS, Efren ARESKURRINAGA, Marta BARANDIARAN, Xabier BARRUTIA, Eduardo BIDAURRATZAGA, Gorka BUENO, Mª Luz de la CAL, Iker ETXANO, Xabi GAINZA, Amaia GARCÍA AZPURU, Jorge GUTIÉRREZ, Iñaki HERAS, David HOYOS, Yolanda JUBETO, Irati LABAIEN, Imanol MADARIAGA, Eduardo MALAGÓN, Zesar MARTÍNEZ, Mª José MARTÍNEZ, Tania MARTÍNEZ, Elena MARTÍNEZ TOLA, Irantzu MENDIA AZKUE, Itziar MUJICA, Raket OION, Karlos PÉREZ DE ARMIÑO, Juan Carlos PÉREZ DE MENDIGUREN, Ivana Belén RUIZ ESTRAMIL, Joseba Andoni SAINZ DE MURIETA, Juan TELLERIA, Unai VILLALBA, Unai VILLENA, Patxi ZABALO, Iker ZIRION, Imanol ZUBERO, Luis Mª ZUPIRIA

Erretiratutako irakasle-ikertzaileak

Xabier AIERDI, Roberto BERMEJO, Juanjo CELORIO, Marian DÍEZ, Alfonso DUBOIS, Mikel de la FUENTE, Luis GURIDI, Juan HERNÁNDEZ ZUBIZARRETA, Pedro IBARRA, Mertxe LARRAÑAGA, Víctor POZAS, Koldo UNCETA, Idoye ZABALA

Lantalde teknikoa

Koordinatzaile nagusia: Maite FERNÁNDEZ-VILLA

Administrazioa eta finantzak: Joana del OLMO, Almudena SAINZ

Dokumentazioa, argitalpenak eta komunikazioa: Andrea GAGO, Estíbaliz MADRAZO

Prestakuntza: June ORIBE, Estíbaliz MADRAZO

Proiektuen kudeaketa eta aholkularitza zerbitzuak: Izaskun BENGOCHEA, Gema CELORIO, Elena ERKIAGA, Gloria GUZMÁN, Tatiana MONTENEGRO, Iris MURILLO, Carlos PUIG, Amaia del RÍO, Claudia Alejandra SEPÚLVEDA, Yulia SERKEZYUK

Barne Talde Feminista: Andrea GAGO, Gloria GUZMÁN, Iris MURILLO (talde teknikoa); Sheida BESOZZI, M^o José MARTÍNEZ, Itziar MUJICA, Iker ZIRION (irakasle-ikertzaileak)

Ikerketa: Andrés HERRERA

Ikertzaile kontratatatuak: Sheida BESOZZI,

Prestakuntzan dauden ikertzaileak: Anca CRETU, Irene JIMÉNEZ

Sareak eta kolaborazioak

AIPAZ: Bakearen aldeko ikertzaileen Espainiako elkarteak • ALDEE: Artxibo, Liburutegi eta Dokumentazio Zentroetako Profesionalen Euskal Erakundea • Garapenari buruzko Ikasketa Kritikoetarako Latinoamerikako Aliantza • Euskal Herriko Elikadura Burujabetzaren aldeko Eragileen Aliantza • ARDA: Afrikako Irakasle-ikertzaileen Elkarteak • Ekonomia Kritikoko Elkarteak • Euskadiko GGKEen Koordinakundea (kide laguntzailea) • EADI: European Association of Development Research and Training Institutes • Alternatibak lotuz: Europa-Amerika Latina eta Karibea bi eskualdeko sarea • FIARE banku etikoa • GEA: Afrikako Ikasketen Taldea • Harresiak Apurtuz Euskadiko etorkinei laguntza emateko GKEen koordinakundea • IAFFE: International Association for Feminist Economist • ICAS: Initiatives in Critical Agrarian Studies • ODA-E: Espainiako Elikadura Eskubidearen Behatokia Sortzeko Sarea • REAS: Ekonomia Alternatibo eta Solidarioaren Sarea • REDIAL: Latinoamerikari buruzko Europako Informazio eta Dokumentazio Sarea • REEDES: Espainiako Garapenerako Ikasketen Sarea • SEDIC: Espainiako Zientzia Dokumentazio eta Informazioaren Sozietatea • SEM: Munduko Ekonomiaren Sozietatea • SID: Garapenerako Nazioarteko Sozietatea • WEA: World Economics Association • WIDE: Women in Development Europe

Laguntzaileak

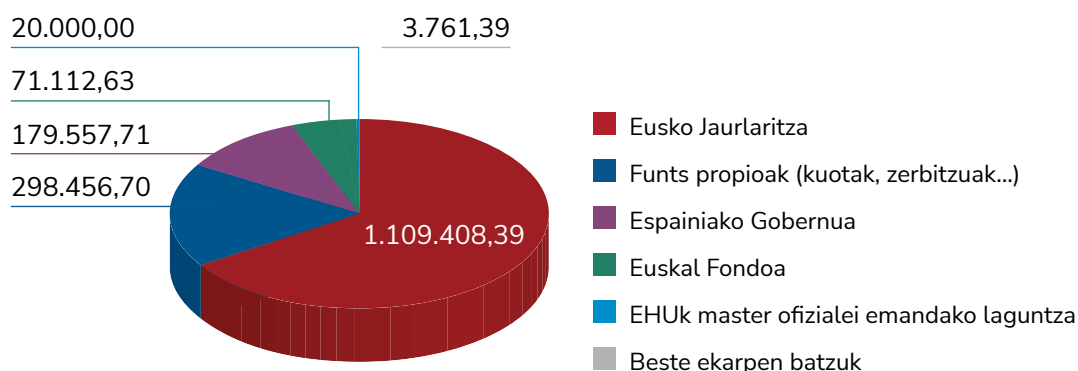
Urtean zehar egindako jardueretan Hegoa Institutuarekin lan egin duten pertsona guztiei eskerrak eman nahi dizkiegu.

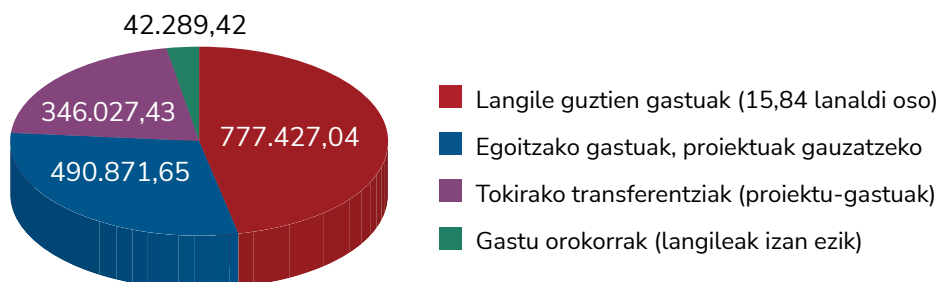
9. Txosten ekonomikoa

Hegoa Elkartearen kontuak 2024 (eurotan) - 2024/12/31

2024ko ekitaldiari egotzitako diru-sarrerak	1.682.297,39	% 100,00
Eusko Jurlaritzia	1.109.408,96	% 65,95
Funts propioak (kuotak, zerbitzuak...)	298.456,70	% 17,74
Espainiako Gobernua	179.557,71	% 10,67
Euskal Fundoa	71.112,63	% 4,23
EHUK master ofizialei emandako laguntza	20.000,00	% 1,19
Beste ekarpen batzuk	3.761,39	% 0,22

2024ko ekitaldiari egotzitako gastuak	1.656.615,54	% 100,00
Langile guztien gastuak (15,84 lanaldi oso)	777.427,04	% 46,93
Egoitzako gastuak, proiektuak gauzatzeko	490.871,65	% 29,63
Tokirako transferentziak (proiektu-gastuak)	346.027,43	% 20,89
Gastu orokorrak (langileak izan ezik)	42.289,42	% 2,55

2024ko ekitaldiko emaitza (etekina):	25.681,85	
--------------------------------------	-----------	--

Emitzen kontua abenduaren 31n (eurotan)

	(ZOR) HARTZEKO 2024-31-12	(ZOR) HARTZEKO 2023-31-12
A) ERAGIKETA JARRAITUAK		
1. Jarduera propioak eragindako diru-sarrerak	1.390.297,16	1.129.383,30
a) Bazkideen eta afiliatuen kuotak	8.432,86	8.571,59
b) Erabiltzaileen ekarpenak	75,00	---
d) Ekitaldiko soberakinari egotzitako dirulaguntzak	1.381.789,30	1.120.811,71
2. Salmentak eta merkataritza-jardueraren bestelako diru-sarrerak	289.948,84	253.855,93
3. Laguntzei dagozkien gastuak eta bestelakoak	(346.027,43)	(251.432,85)
a) Dirulaguntzak	(346.027,43)	(251.432,85)
c) Dirulaguntza, dohaintza eta legatuen itzulerak	---	---
7. Jardueraren bestelako diru-sarrerak	---	---
8. Langileen gastuak	(777.427,04)	(691.401,77)
a) Soldatak, lansariak eta parekoak	(571.731,16)	(519.400,42)
b) Karga sozialak	(205.695,88)	(172.001,35)
c) Kalte-ordainak	---	---
9. Jardueraren bestelako gastuak	(533.161,07)	(426.002,53)
a) Kanpoko zerbitzuak	(532.904,79)	(425.752,70)
b) Tributuak	(68,24)	(64,38)
c) Kudeaketa arrunteko bestelako gastuak	(188,04)	(185,45)
10. Bestelako emaitzak	1.990,89	---
A.1) Jardueraren soberakina	25.621,35	14.402,08
14. Sarrera finantzarioak	---	---
b) Balio negoziagarrietakoak eta beste finantza-tresna batzuetakoak	---	---
15. Finantza-gastuak	---	---
b) Hirugarrenekin zorrak izateagatik	---	---
16. Arrazoizko balioaren aldakuntza finantza-tresnetan	60,50	
a) Negoziazio-zorroa eta bestelakoak	60,50	
A.2) FINANTZA-ERAGIKETEN SOBERAKINA	60,50	---
A.3) ZERGA AURREKO SOBERAKINA (A.1+A.2)	25.681,85	14.402,08
A.4) ERAGIKETA JARRAITUEN ONDORIOZKO EKITALDIKO SOBERAKINA	25.681,85	14.402,08
B) ERAGIKETA ETENAK		
20. Eragiketa eten garbietako ekitaldiko soberakina	---	---
A.5) EKITALDIKO SOBERAKINEAN AINTZATETSITAKO ONDARE GARBIAREN ALDAKUNTZA	25.681,85	14.402,08
C) ONDARE GARBIARI ZUZENEAN EGOTZITAKO DIRU-SARRERAK ETA GASTUAK		
3. Jasotako dirulaguntzak	1.381.789,30	1.120.811,71
4. Jasotako dohaintzak eta legatuak	---	---
C.1) Ondare garbiaren aldakuntza, zuzenean ondare garbian aintzatzetsitako sarrera eta gastuengatik	1.381.789,30	1.120.811,71
D) EKITALDIKO SOBERAKINERA BIRSAILKATZEA		
3. Jasotako dirulaguntzak	(1.381.789,30)	(1.120.811,71)
4. Jasotako dohaintzak eta legatuak	---	---
D.1) Ondare garbiaren aldakuntza, ekitaldiko soberakinera birsailkatzeagatik	1.381.789,30	1.120.811,71
E) Ondare garbiaren aldakuntzak, zuzenean ondare garbira egotzitako sarrera eta gastuengatik (C.1+D.1)	---	---
I) BESTELAKO ALDAKUNTZAK	---	---
J) EKITALDIKO ONDARE GARBIAREN ALDAKUNTZA, GUZTIRA (A.5+E+F+G+H+I)	25.681,85	14.402,08

ZUBIZARRETA

**HEGOA, INSTITUTO DE ESTUDIOS SOBRE
DESARROLLO Y COOPERACIÓN
INTERNACIONAL**

**Informe de Auditoría de Cuentas Anuales
emitido por un Auditor Independiente**

- Ejercicio 2024 -

INFORME DE AUDITORÍA DE CUENTAS ANUALES EMITIDO POR UN AUDITOR INDEPENDIENTE

A la Asamblea General de
**HEGOA, INSTITUTO DE ESTUDIOS SOBRE DESARROLLO Y
COOPERACIÓN INTERNACIONAL:**

Opinión

Hemos auditado las cuentas anuales de HEGOA, INSTITUTO DE ESTUDIOS SOBRE DESARROLLO Y COOPERACIÓN INTERNACIONAL (en adelante la Entidad), que comprenden el balance a 31 de diciembre de 2024, la cuenta de resultados y la memoria correspondientes al ejercicio terminado en dicha fecha.

En nuestra opinión, las cuentas anuales adjuntas expresan, en todos los aspectos significativos, la imagen fiel del patrimonio y de la situación financiera de la Entidad a 31 de diciembre de 2024, correspondientes al ejercicio terminado en dicha fecha, de conformidad con el marco normativo de información financiera que resulta de aplicación (que se identifica en la Nota 2 de la memoria) y, en particular, con los principios y criterios contables contenidos en el mismo.

Fundamento de la opinión

Hemos llevado a cabo nuestra auditoría de conformidad con la normativa reguladora de la actividad de auditoría de cuentas vigente en España. Nuestras responsabilidades de acuerdo con dichas normas se describen más adelante en la sección *“Responsabilidades del auditor en relación con la auditoría de las cuentas anuales”* de nuestro informe.

Somos independientes de la Entidad de conformidad con los requerimientos de ética, incluidos los de independencia, que son aplicables a nuestra auditoría de las cuentas anuales en España según lo exigido por la normativa reguladora de la actividad de auditoría de cuentas. En este sentido, no hemos prestado servicios distintos a los de la auditoría de cuentas ni han concurrido situaciones o circunstancias que, de acuerdo con lo establecido en la citada normativa reguladora, hayan afectado a la necesaria independencia de modo que se haya visto comprometida.

Consideramos que la evidencia de auditoría que hemos obtenido proporciona una base suficiente y adecuada para nuestra opinión.

Aspectos más relevantes de la auditoría

Los aspectos más relevantes de la auditoría son aquellos que, según nuestro juicio profesional, han sido considerados como los riesgos de incorrección material más significativos en nuestra auditoría de las cuentas anuales del periodo actual. Estos riesgos han sido tratados en el contexto de nuestra auditoría de las cuentas anuales en su conjunto, y en la formación de nuestra opinión sobre éstos, y no expresamos una opinión por separado sobre estos riesgos.

Cumplimiento de requisitos de subvenciones

En el desarrollo de su actividad, la Entidad contabiliza las subvenciones recibidas siguiendo los criterios descritos en la Nota 4 de la memoria adjunta, según el tipo de subvención recibida. Así la Entidad aplica las subvenciones recibidas destinándose éstas a las finalidades convenidas con los organismos que las han concedido.

Hemos considerado un aspecto relevante de nuestra auditoría esta área debido al nivel de importancia material económica de la misma y del juicio que requiere interpretar el cumplimiento de los requisitos impuestos por dichos organismos según los distintos tipos de subvenciones, así como al juicio y estimación relevante a realizar por la Dirección respecto a la adecuada imputación temporal en función de los devengos de los gastos y/o inversiones y del grado de avance de los proyectos financiados.

Nuestros procedimientos de auditoría han incluido la revisión analítica y evolutiva de los ingresos, el estudio de los controles relevantes establecidos, hemos recabado confirmaciones externas y realizada comprobación de cobros. Tomando una selección, hemos obtenido el documento de concesión y comprobado la transferencia a ingreso de las subvenciones en el periodo en función del devengo de los gastos de los proyectos financiados. Asimismo comprobamos la información desglosada en la Nota 21 de la memoria adjunta.

Responsabilidad de la Junta Directiva en relación con las cuentas anuales

La Junta Directiva es responsable de formular las cuentas anuales adjuntas, de forma que expresen la imagen fiel del patrimonio, de la situación financiera y de los resultados de la Entidad, de conformidad con el marco normativo de información financiera aplicable a la Entidad en España, y del control interno que consideren necesario para permitir la preparación de cuentas anuales libres de incorrección material, debida a fraude o error.

En la preparación de las cuentas anuales, la Junta Directiva es responsable de la valoración de la capacidad de la Entidad para continuar como empresa en funcionamiento, revelando, según corresponda, las cuestiones relacionadas con la empresa en funcionamiento y utilizando el principio contable de empresa en funcionamiento excepto si la Junta Directiva tiene intención de liquidar la Entidad o de cesar sus operaciones, o bien no exista otra alternativa realista.

Responsabilidades del auditor en relación con la auditoría de las cuentas anuales

Nuestros objetivos son obtener una seguridad razonable de que las cuentas anuales en su conjunto están libres de incorrección material, debida a fraude o error, y emitir un informe de auditoría que contiene nuestra opinión.

Seguridad razonable es un alto grado de seguridad pero no garantiza que una auditoría realizada de conformidad con la normativa reguladora de auditoría vigente en España siempre detecte una incorrección material cuando existe. Las incorrecciones pueden deberse a fraude o error y se consideran materiales si, individualmente o de forma agregada, puede preverse razonablemente que influyan en las decisiones económicas que los usuarios toman basándose en las cuentas anuales.

Como parte de una auditoría de conformidad con la normativa reguladora de la actividad de auditoría de cuentas en España, aplicamos nuestro juicio profesional y mantenemos una actitud de escepticismo profesional durante toda la auditoría. También:

ZUBIZARRETA

- Identificamos y valoramos los riesgos de incorrección material en las cuentas anuales, debida a fraude o error, diseñamos y aplicamos procedimientos de auditoría para responder a dichos riesgos y obtenemos evidencia de auditoría suficiente y adecuada para proporcionar una base para nuestra opinión. El riesgo de no detectar una incorrección material debida a fraude es más elevado que en el caso de una incorrección material debida a error, ya que el fraude puede implicar colusión, falsificación, omisiones deliberadas, manifestaciones intencionadamente erróneas, o la elusión del control interno.
- Obtenemos conocimiento del control interno relevante para la auditoría con el fin de diseñar procedimientos de auditoría que sean adecuados en función de las circunstancias, y no con la finalidad de expresar una opinión sobre la eficacia del control interno de la Entidad.
- Evaluamos si las políticas contables aplicadas son adecuadas y la razonabilidad de las estimaciones contables y la correspondiente información revelada por la Junta Directiva.
- Concluimos sobre si es adecuada la utilización, por la Junta Directiva, del principio contable de empresa en funcionamiento y, basándonos en la evidencia de auditoría obtenida, concluimos sobre si existe o no una incertidumbre material relacionada con hechos o con condiciones que pueden generar dudas significativas sobre la capacidad de la Entidad para continuar como empresa en funcionamiento. Si concluimos que existe una incertidumbre material, se requiere que llamemos la atención en nuestro informe de auditoría sobre la correspondiente información revelada en las cuentas anuales o, si dichas revelaciones no son adecuadas, que expresemos una opinión modificada. Nuestras conclusiones se basan en la evidencia de auditoría obtenida hasta la fecha de nuestro informe de auditoría. Sin embargo, los hechos o condiciones futuros pueden ser la causa de que la Entidad deje de ser una empresa en funcionamiento.
- Evaluamos la presentación global, la estructura y el contenido de las cuentas anuales, incluida la información revelada, y si las cuentas anuales representan las transacciones y hechos subyacentes de un modo que logran expresar la imagen fiel.

Nos comunicamos con la Junta Directiva de la Entidad en relación con, entre otras cuestiones, el alcance y el momento de realización de la auditoría planificados y los hallazgos significativos de la auditoría, así como cualquier deficiencia significativa del control interno que identificamos en el transcurso de la auditoría.

Entre los riesgos significativos que han sido objeto de comunicación a la Junta Directiva de la Entidad, determinamos los que han sido de la mayor significatividad en la auditoría de las cuentas anuales del periodo actual y que son, en consecuencia, los riesgos considerados más significativos.

Describimos esos riesgos en nuestro informe de auditoría salvo que las disposiciones legales o reglamentarias prohíban revelar públicamente la cuestión.

ZUBIZARRETA CONSULTING, S.L.
Sociedad inscrita en el ROAC con el nº S-0455

Fdo.: Jon Andoni Legarreta Elguezabal
Socio inscrito en el ROAC con el nº 17.038

Bilbao, 8 de mayo de 2025

www.hegoa.ehu.eus

